

ŽRTVE, KI NE BODO NIKDAR POZABLJENE

KRVNIŠKI RIM V SVOJI STARI MORILNI VLOGI

Vatikan odobrava pobijanje "brezbožnih socialistov". — Poostrevanje razrednega boja

MORILSKI atentat na socialistično delavstvo v Avstriji — na žene in otroke — je bil storjen iznenada na pobudo in urganje Mussolinijevega osebnega zaupnika, ki je nastanjen v italijanskem poslanstvu na Dunaju. Napad sta organizirala princ Ernst von Starhemberg in major Emil Fey, oba velika terciarja in vodje katoliške fašistične privatne armade "Heimwehr". To je fašistično krilo, ki ima podporo Mussolinija in Vatikana. Kancelar Dollfuss je načrt za moritev socialističnih delavcev odobril. Predno je to storil, se je posvetoval s papeževim nuncijem. Mussolinijev in papežev Rim sta torej glavna krivca za to barbarsko pokolje.

Socialistični Dunaj je v morju najtežjih ovir in ekščin pokazal, da rešitev socialnih problemov ni težka stvar. Postal je vzor mesto v gospodarstvu in v skrbi za delavsko prebivalstvo vsemu svetu. Proti socialističnemu Dunaju je stala buržvazijska, ker je bila obdavana v korist delavskega ljudstva. Zaklet se je proti njemu klerikalizem, prvič ker je bil in je na strani izkrciščevalcev, in drugič, ker je socialna demokracija "brezverska". Socialisti v Avstriji so bili glavni branitelji republike, državljanskih svobod in socialnih pridobitev. Toda Mussolini in papeževa hierarhija noče takih borcev, zato so si izbrali ugoden moment, da jih bi pokončili.

To, kar je v tednu z dne 12. februarja počela Dollfusova soldateska s pomočjo Starhembergovega in Feyevega "heimwehra", je bil barbarizem najgrše vrste, — klavništvo — ki ne bo v čeh zgodovine dobilo nikdar odvze ne glede na oproščanje, ki jih sipata v javnost Rim in klerikalni Dollfusov fašizem.

Avstrijsko delavstvo je bilo zavratno napadeno, za se pri svoji najboljši volji ni moglo postaviti v bran v toliki meri, da bi moglo vsaj računati na možnost zmage. Vlada je zatrla socialistični tisk. Brošurje, naprave, radio, transport, armada, finance, — vse je bilo pod njeno diktatorsko upravo, ko se je pričelo pokolje, in zato je bilo socialistično delavstvo brez potrebnih komunikacijskih zvez. Soc. "privatno" armado "Schutzbund" je vlada stopnjevala razoroževala in jo končno proglasila nelegalno. In le s pomočjo te svoje prepovedane armade se je socialistično delavstvo borilo proti velikanski premoči svojih sovražnikov blizu teden dni, posamezne čete socialistov pa so ostale v bojnih vrstah dokler niso bile do kraja uničene.

Veliko socialističnih vodij je bilo ubitih. Nekateri so ušli in obesili. Dunajski župan Karl Seitz je bil vržen v zapor, istotako tisoče drugih socialistov.

Socialistični voditelj Julius Deutsch, poveljnik bojujočih se delavskih čet, je bil v spopadih z vojaštvom nevarno ranjen. Njegovi sodrugji so ga v tveganju svojih življenj prepeljali skrivoma in v odbijanju sovražnih napadov preko meje na Čehoslovakijsko. Na enak način so po petih dnevih bitk odvedli na varno svojega popularnega voditelja Otto Bauer-a. Na podžig fašistične propagande so mnogi kapitalistični listi poročali, da sta strahopetno pobegnila takoj ko je izbruhnila civilna vojna. Nekateri so to lež potem popravili.

DELAVSTVO V FRANCiji ZA ENOTNOST PROTI REAKCIJI

Nad milijon delavcev v Franciji je dne 12. februarja sodelovalo v manifestaciji in več ko toliko v 24-urni generalni stavki, ki so jo proglasile socialistične unije, v sporočilo buržvaziji in novi vladi, da francoski proletarijat ne bo podal nikomur.

Dne 17. februarja pa je delavski Pariz pokopal člane svojega razreda, ki so bili ubiti v izgreduh 7.-12. februarja. Šestdeset pregrnjenih krst je bilo v sprevodu, ki se ga je udeležilo nad 30.000 tisoč delavcev. Premier Gaston Doumergue je apeliral, da naj ubite delavce pokopljejo brez manifestacijskega pogreba; toda socialistični in komunistični vodje so apel odklonili.

Pogrebci niso korakali molče. Vsak oddelek je ponavljal svoje klice in gesla. Na primer: "V ječo s policijskim zofom, ki je ukazal streljati na delavce." — "Policijski morilci!" — "Malčevanje." itd.

Obe manifestaciji sta reakcijo zelo poparili, ker je uveljavila, da ima proti sebi silo, katero je nevarno izzivati.

ZLOČIN, KI GA ZGODOVINA NIKDAR NE ODPUŠTI

Avstrijski kancelar Dollfuss je s svojimi fašističnimi opredami in na urganje Mussolinija ter Vatikana vzprijel klavniško pirovanje nad avstrijskimi delavci, ki bo eden izmed največjih krvavih madežev v zgodovini zatonjujočega kapitalizma. Ker člove-

štva ni še konec, pride dan, ko bo proletarijet za vse te zločine temeljito obračunal. — Na sliki je mestna hiša, zaznamovana s suličom, in nekaj drugih javnih poslopij, na katere so navalili fašistični krvniki, da izženejo in pomore socialiste.

Ogromen japonski budžet v prid militarizma in vojne

Dne 13. feb. je japonska zbornica odobrila proračun, ki dolga \$272.020.000 ali 44 odstotkov celotnega budžeta, za oboroževanje. Za armado na suhem dolga proračun \$130.600.000, ali več kot kdajkoli prej v mirnih časih. Za vojno mornarico je določenih \$141.520.000.

Japonska stremi postati militaristično in gospodarsko tako močna, da si bo priborila nadvlado nad Azijo in v ta namen bržvazim imperijalistične vplive Anglije in Zed. držav iz Kitajske ter drugih krajev na daljnem vzhodu, in ob enem ima v načrtih potisniti tudi svetovsko Unijo kolikor mogoče daleč v ozadje Pacifičnega obročja.

Zažgana "zgodovina"

Governor države Jalisco v Mehiki je nedavno odredil sežig knjig 8.000 po številu, v katerih je zgodovina Mehike — toda pisana s klerikalnega kapitalističnega stališča. "Mehiška revolucija hče, da dobi mehiška mladina v svoje žile resnično zgodovino svoje dežele", je rekel governor, ko je naznanil svoj ukrep.

DVA NAČINA, KAKRŠNA NE PRIVEDETA V BLAGOSTANJE

Najprvo zniževanje plač — potem "mednarodna" inflacija — oboje na stroške delavcev

Po klavnem koncu špekulacijskega pirovanja l. 1929 so začeli ameriški kapitalisti drastično zniževati plače. To svoje početje so opravičevali z argumentom, da jim je na mednarodnem trgu nemogoče konkurirati, ako se plače ameriških delavcev ne znižajo, kajti evropski delajo za malenkostno mezdo.

Plače so bile silovito osekubljene, toda ameriški produkti še vseeno niso mogli prodreti na mednarodne trge. Kriza v tej deželi se je večala in postala tolikšna, da je stopil na pozorišče Rooseveltov "new deal".

Po dolgem posvetovanju je predsednik sklenil znižati vrednost ameriškemu dolarju v zlatu za nad 40 odstotkov. Reklj so, da se bo ameriško blago v tujih deželah vsled tega zelo pocenilo, kajti na eni strani so plače delavcev v Ameriki znižane nad 30 odstotkov, na drugi je znižana zlata vrednost dolarja blizu polovice, torej skupno 70 odstotkov znižanja.

Industrijalci v Nemčiji, na Češkem, v Angliji, Italiji itd., so alarmirani. Nemški trditelj, da bo treba vrednost nemškega denarja znižati, v argument pa rabijo isto, kot so rabili do poslednjih mesecev ameriški kapitalisti.

Prva je odgovorila na Rooseveltovo inflacijsko politiko češka vlada, ki je znižala vrednost svojih zlati kroni okrog 16 odstotkov.

Industrijalci v Nemčiji zahtevajo od Hitlerjeve vlade, da zniža vrednost reichsmarke, ki je denarna enota poveljevala Nemčije, namreč od časa stabilizacije. Nemci se inflacije silovito boje, ker so okusili njene katastrofalne posledice, toda kaj naj v očigled inflacije v Zed. državah, na Češkem itd. sploh store?

Argentina je znižala vrednost svojemu denarju, v napredu, da zviša cene.

Skoro v vseh državah je dobilo državno gospodarstvo inflacijske tendence. Dohodki ne pokrivajo vladnih izdatkov. Farmaži in industrijalci se pritožujejo nad nizkimi cenami in visokimi dolgi ter obrestmi. Vlade pa se bore s problemi tako negospodarsko, da je ekonomsko življenje čezdalje bolj zavoženo.

Zniževanje plač in inflacija sta sredstva privatnih interesov v prizadevanjih, da se ubranijo grozeče propasti. V obeh slučajih je industrijalni proletarijat edini, ki plača za žungliranje.

Kar se tiče kapitalistov in finančnikov, eni v inflacijah izgube in drugi dobe, nikomur izmed njih pa ni treba v krušne vrste ali v bedo, kakor morajo delavci.

Kakor niso mogli rešiti bankrota kapitalističnega gospodarstva s prejšnjimi inflacijami in ogromnimi porojili, tako ga ne bodo z zniževanjem zlate vrednosti raznih denarnih enot, in ne z novimi inflacijami, pač pa povečajo že tako vseobsežno gospodarsko negotovost.

Socialistični shod v Chicagu

V torek 27. februarja bo v Princess gledališču, 315 S. Clark St., v Chicagu socialistični shod, na katerem bodo govorili Norman Thomas, D. W. Hoan in Leo Krzycki. Predsedoval bo profesor Maynard Krueger.

Profit telefonskega trusta

Dobiček telefonskega trusta iz ob zaključku leta 1933 znašal \$182.000.000.

Mednarodni ženski dan

Nedelja 4. marca bo dan socialističnega ženstva. Po vsem svetu se bodo vršili ženski shodi, manifestacije in druge agitacijske prireditve.

Nerazrušljiv spomenik avstrijskih delavcev

V DESELETJU povojne agonije je svet uzrl socialistično stranko v Avstriji in njeno gigantsko delo na Dunaju. Niti eno mesto na svetu ni bilo po svetovni vojni izročeno tolikšni bedi kakor Dunaj. In niti eno mesto ni rešilo toliko težkih problemov tako vzorno, kakor jih je razvozljajal Dunaj pod svojo socialistično administracijo!

V valovih največje mizerije je bila beda omiljena in potem odpravljena, kolikor je bilo v danih razmerah največ mogoče. Namesto v brloge, polna mrčesi, so bile delavske družine poslane v stanovanja, kakršna graditelji bogastev zaslužijo. Ta stanovanja so postala vzor in vzbudila so pozornost in občudovanje vsega sveta.

Socialistični Dunaj pa je imel nesrečo, da ga je obklopalo reakcionarno misleče agrarno prebivalstvo, ki je slepo sledilo klerikalnim pustolovcem pod krinko, da se bore za sveto vero, za staro slavo Avstrije, za nekdanje blagostanje in pa proti povzročiteljem vsega gorja na svetu — marksizmom.

S padcem delavskega gibanja v Nemčiji je bila socialna demokracija v Avstriji ob svojo najjačjo oporo.

V Avstriji sta se v poslednjih letih razvili dve fašistični struji. Ena je pod zakulisnim vodstvom Mussolinija in papeža, druga je protestantska vsenemske in hoče zedinjenje Avstrije z Nemčijo.

Obe imata od početka v svojem programu zahtevo za popolno uničenje "marksizma v Avstriji". In ko je režim avstrijskega kancelarja Dollfussa končno zaključil, da je ugoden moment tu, sta si oba fašizma sčela v roke in namerila svoje puške in topove na moške in ženske, ki so dotedaj delovali v socialistični stranki, in na njihove otroke.

Še nikjer niso navalili oboroženi tolovaji vlade na neoboroženo delavstvo tako brez poviča, kakor v Avstriji.

In ko se je to delavstvo — kolikor mu je bilo v očigled najtežjih okoliščin mogoče, UPRLO, so načelniki Dollfusove vlade, ki je poslušna dekla Mussolinija in papeža, ukazali nameriti vladne topove v delavske domove. Mnogo so jih porušili, pobili so par tisoč delavcev, njihovih žen in otrok, ti so se ranili, in povzročili svoji lastni deželi kakih dvajset milijonov dolarjev materialne škode.

To je eno poglavje.

Drugo je, da se avstrijski proletarijat ni podal brez odpora.

Junaštva, ki jih je izkazal v borbi proti fašizmu, so brez primere v povojni zgodovini svetovnega proletarijata.

Avstrijsko delavstvo je s svojim pogumnim, drznim nastopom, zroč smrti v obraz, dokazalo, da vera v preobrat živi, in da PREOBRAZ PRIDE!

Fašizem je le stopnja v stanju bolnika, ki mu je usojeno umreti. In v svojem obupu mori ta bolnik tiste, ki mu njegovega katastrofalnega zdravstvenega stanja niso popolnoma nič krivi.

Po vseh težkih preiskunjah povojnih let je mednarodno zavedno delavstvo dobilo v herojskem odporu brezupno potlačene avstrijskega proletarijata inspiracijo, ki nikdar NE UMRE!

Možje in žene, s svojimi otroci, so se postavili v bojne vrste in sklenili, da zmagajo ALI POGINEJO v borbi. Mnogi so padli pod topovskimi krogli in granatami. Revolucija je bila zadušena — TODA REVOLUCIJA AVSTRIJSKEGA DELAVSTVA ŽIVI!

Žrtve, ki so padle pod strojnimi, topovi in granatami Dollfusove armade, so vladni grobarji pokopali "kakor pse".

Vendar pa so grobovi teh na skrivaj, v nočni temi pokopanih žrtv SPOMENIK, ki ga ne bo razrušila nikdar nobena sila! Krvnik Dollfuss s svojimi rablji bo pozabljen. Vatikani s svojo staro inkvizicijo bo stvar grozne prošlosti. Mussolinijev Rim bo propadel, kakor je propadel prejšnji. Toda iz GROBOV, V KATERIH SO ŽRTVE FAŠISTIČNEGA POKOLJA V AVSTRIJI, BO KLILO ŽIVLJENJE!

Bodočnost je spadala, in spada ČEZDALJE BOLJ delavskemu razredu.

Jugoslovansko zavedno delavstvo stoji kakor eden ob strani avstrijskemu proletarijatu v najtragičnejšem momentu njegove zgodovine. Roka v roki preko sveta. Delavci, osvojimo si ga!

PROTESTI PROTI DOLLFUSSU

Češko delavstvo je v znak protesta proti fašistični moritvi delavcev v Avstriji okkalo dne 15. februarja generalno stavko, ki je bila stodoletna. Češki socialisti so bili avstrijskim sodrugom v tragičnih dneh prošlega tedna v največjo oporo. Vzeli so v zavetje tisoče bojevnikov, ki so se pred navašnim vojaštvom umaknili preko meje na Češko.

Angloška vlada je pod pritiskom delavske stranke Dollfussa "neuradno" posvarila in mu "priporočila", da naj preneha z obešanjem jetnikov.

V Varšavi so se vršile pred avstrijskim poslanstvom velike demonstracije, ki so se razvile v izgrede.

Socialisti v Chicagu in drugod v Zed. državah so sklicali protestne shode, francoska socialistična stranka in vse druge na kontinentu pa so sporočile avstrijskim sodrugom svoje vzračščeneje na njihovem odporu in jih zagotovile, da jim ostanejo ob strani. Fašizem nima torej nikakega vzroka, da se bi veselil te svoje "zmage", da se le predtejanje njegovega končnega poraza.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsako sredo.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze.
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00;
za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu naj-
pozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Work-
men's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
\$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2864.

NAVAL RABLJEV NA SOCIALISTIČNI DUNAJ

Niti eno mesto na svetu ni imelo v povojni dobi boljše uprave kakor Dunaj. Noben ne rešilo stanovanjskega problema tako vzorno, kakor ga je razvozljala Dunaj, ko je dobil po padcu Habsburžanov socialistično administracijo. Ves svet se je divil njenim uspehom. Le Mussolinijev-papežev fašizem v Rimu in Hitlerjev v Berlinu sta se "zgražala" v intereso izkoriščevalcev proti socialističnim pridobitvam za delavski razred. Zato se je fašistična sila Avstrije, Italije in Nemčije skupno zaklela, da mora marksizem v Avstriji

pasti, pa magari v lastni krvi! — Navalili so na delavce kakor naskočila armada ene dežele — moderno oborožena soldateska proti skoro neoboroženemu proletariatu, katerega edini zločin je, da se je boril za človečanske pravice. — Krvniki so "zmagali". Ampak pri tem so pozabili, da pride dan, ko bo sodil proletarijat in izrekel smrt vsemu, kar povzroča socialne krivice. — Slika prikazuje pogled na mesto Dunaj, kjer je bilo prošli teden ubitih in ranjenih več tisoč socialistov.

Joško Oven:

Baklja upornišтва, ki osvetljuje ves delavski svet

Sodrug!

Mislil, da ga ni človeka, kateri ni čital o strašnih grozodejstvih, ki so se odigravale prošli teden na Dunaju. Ne govorim v imenu JSZ, katera bo že povedala svoje, ampak to je samo glas posameznika, kateri vspricho tega ne more kci da kriči: Sodrug, Dunaj, polit s socialistično krvjo — je naš Dunaj, — je Dunaj vsega delavskega sveta! Sodrug, ki so padli v boju za svoje domove, v boju proti fašizmu in v boju za svobodo, so bolj naši bratje, kot pa če bi bili rojeni iz iste matere!

Dollfuss, mali Dollfuss, kateremu so kapitalistični veležurnali pcavečali tako pozornost, je pokazal svoje... Pijancst mu je zaila v glavo. — Biti diktator — Napoleon, Mussolini, — Hitler, Neron... In kot je Nero zapalil stari Rim — tako je on zapalil Dunaj. Ali Nero je igral violino, ni bil hinavec, užival je v ognju, naj Rim gori, in če nočejo Rimljani bežati, naj zgore... Ali Dollfuss je pokazal, da zna bolje. Na povelje Rima, čujte, sodrug! — na povelje Rima ni samo zažgal Dunaja,

ampak se pripravil, da ga tudi zakolje. Z ognjem in mečem je razdjal tiste čudovito lepe stavbe, katere so postavili, sodrug po vojni in katere so bile v ponos vsa samo njim, ampak vsem socialistom, ker so jim bile v dokaz, kaj da zmora delavska administracija. Njegovi mali klerikalni duši, katera je bila rojena za rablja in mesarja, je bilo to preveč in kot njegov prednik Adolphe Thiers, morilec žensk in otrok — kateri je l. 1871 zaklal Pariško komuno — se je tudi on pripravil, da če ga že ne prekosi, da ga vsaj doseže.

Tisočji so padli v boju! Dunajski, sploh vsi avstrijski sodrug so pokazali, kako mora umreti revolucionar. Oprali so v krvi vse grehe in slabosti ramskih in italijanskih socialistov ter komunistov, kateri so se podali brez boja. Avstrijski socialisti pa so priznali baklje, katera bo osvetila vso zemljo v boju, ki pride...

V poročilih smo čitali, kako je mali Dollfuss, sredi boja svojih čet, katere so s topovi ruhale ogenj v delavska stanovanja, našel čas, da je pil

čaj s papeževim nuncijem (Dollfuss je zvest sin katoliške cerkve!). Reprezentant fašizma, kateremu je curljala delavska kri žen in malih otrok od komolcev, z reprezentantom nekdanje inkvizicije! BRATA PO KRVI, BRATA PO DUŠI... In Krist — svetopisemski Krist, — kateri se je rodil v jaslih in umrl na križu, kateri ni imel nikdar dobre besede ne za bogate in ne za mogočarje — — je bil skoro gotovo tam na Ottakringu, tam, kjer so umirali delavci pri strojnicah, bratenci svoj dom in otroke! Tam je hodil Kriste in gledal junake, kateri so neustrahovano padali, in pa male otroke, katerih trupelca so ležala razmesarjena po tleh... "Jaz sem Krist revnih in ubogih!"... Tako se glase svetopisemske besede...

Sodrug! Nemogoče je nam iti njim na pomoč. Edino kar moremo je, da vzamemo njih vzgled za svoje geslo. Oni so bili prvi, kateri so udarili proti fašizmu. Fašizem ni drugača kot sramotna, poniževalna diktatura buržvazije, zadnji stadij kapitalizma. V boju, kateri je že pred duri, bomo

Umestna iniciativa

Piney Fork, O. — Iniciativni predlog kluba št. 14 v Little Fallsu je na mestu in članstvu JSZ priporočam, da naj glasujejo zanj. Še na mesec več članarine ni veliko, agitatorju pa bi pomagalo kriti vsaj vožnje stroške, nekaj pa bi dobil provizije pri naročinah na Proletarec in knjigah, ki bi jih razprodajal. Dalje morda nekaj pri oglaših, ki jih bi nabiral za Majski glas in pa v koledar.

Na VI. redni konvenciji SNPJ v Pittsburghu je Etbin Kristan priporočal ustanovitev Jugoslovanske delavske akademije, ki bi vodila med članstvom prosvetno delo. V ta namen je resolucija za akademijo določala cent ali dva mesečna članarine. Konvencija je resolucijo sicer odobrila, toda naert in vprašanje prispevkov pa predložila članstvu na referendum. Večina je bila proti.

Od takrat uvidevam, da so za širjenje delavske prosvete pozvane predvsem take organizacije, kakor je JSZ in njena Prosvetna matica.

Pripravljen sem plačevati 5c več na mesec in tudi 10c, pa čeprav sem brez dohodkov. Ampak 5c naj bo obližaten povisek.

Delavske mase ne bo nihče izobrazil, ako si svoje prosvete ne zgradi v okrilju svojih organizacij. Kadar bo delavstvo izobraženo, bodo izginile tudi diktature, ker bodo brez potrebe. Vsemu, kar imamo hudega na svetu, je krivo neznanje. Milijoni stradajo, ker ne vedo, da je rešitev socialnih problemov v odpravi kapitalizma. Delavci, pomagajte k negovanju delavske izobrazbe! — Nace Zlemberger.

Važna seja kluba št. 1

Chicago, Ill. — V petek 23. februarja bo redna seja kluba št. 1. Po običajnem dnevnem redu bo razprava o situaciji v Avstriji.

Dalje apeliramo na člane in članice našega kluba, da razpečajo kolikor največ mogoče vstopnic za skupno prireditve, ki jo bomo imeli v nedeljo 4. marca v dvorani ČSPS. To bo ob enem praznovanje spomina na Pariško komuno in proslavitev junakov, ki so padli v zadnjih bojih v Avstriji.

Sporod bo zelo bogat in vključuje dramske prizore, pevske točke, recitacije v zboru in govore. Anglašski govornik bo sloviti orator Frank Crosswaith iz New Yorka. Vstopnice v predprodaji so po 40c in pri blagajni 50c.—P. O.

tudi mi, kot del svetovnega proletarijata, igrali svojo vlogo. Bodimo pripravljeni! Bodimo ponosni, da smo socialisti! Organizirajmo, jačajmo svoje vrste...

NAPREJ, SODRUGI!

DVAJSET LET AMERIŠKEGA DRUŽINSKEGA KOLEDARJA

FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

Dvajseti letnik koledarja imajo čitatelji še pred seboj. Po vsebini ne zaočaja v ničemer za prejšnjimi. V marsičem jih izpopolnjuje.

V XX. letniku ima prispevke dvanajst ameriških slovenskih sodelavcev: Ivan Molek, Joško Oven, Katka Zupančič, Ivan Jončev, Louis Beniger, Jacob Zupančič, Anna P. Krasna, Anton Slabe, E. K. F. S. Tauchar, Anton Garden in Albert Hrust. Poleg gradiva, ki ga imajo v koledarju omenjeni, je priredil urednik opis slovenskih naselbin v Coloradu, razpravo o bodočnosti jugoslovanskih podpornih organizacij, uvodni članek in razne statistične podatke.

Starokrajski sodelavci v XX. letniku so Ivan Vuk, Tone Seliškar, Cv. Kristan, Mile Klopčič, France Kozar in Čulovski.

Z več strani priporočajo uredniku koledarja, da naj oskrbi za bodoče letnike opis važnih naselbin, npr. o Slovincih v severni Minnesoti, na bakrenem okrožju v Michiganu, opis lasalske naselbine v Illinoisu, selišča slovenskih rudarjev v Pennsylvaniji id. V kolikor mogoče se bo priporočila upoštevalo. Je pa med nami zelo malo takih, ki potujejo, in imajo ob enem možnost opisovanja. Druga neprilika je, da se le malo komu ljubi ukvarjati se z umornim iskanjem podatkov. Kajti samo mimobežni opis vtisov o rojakih in njihovi naselbini ne zadostuje, ako hoče človek res podati nekaj zgodovinske in informativne slike.

I. in II. letnik Ameriškega družinskega koledarja je uredil, kot sem že omenjal v prejšnjih poglavjih, Ivan Molek, pri III. je sodeloval z Etbinom Kristanom in napisal je veliko raznovrstnega gradiva za vse naslednje.

Etbin Kristan je uredil dva koledarja (I. 1917-1918). Tudi uredništvo naslednjih dveh letnikov je bilo v njegovem področju, toda ker je bil zaposlen pri drugih nučnih opravilih, sta bila letnika 1919 in 1920 "kollektivno" urejena. Vsakdo, ki je hotel in mogel pomagati, je izvršil nekaj dela. Pri letniku 1921 je E. Kristan še pomagal. Za njim pa je prevzel uredništvo te knjige pisec teh podatkov.

O prvih potežkočah sem pisal, istotako o ovirah, ki so nastale v naši organizaciji in pri Proletarcu po končani vojni. Rešili smo s skupnimi močmi koledar in list.

Uredil sem v svojem področju trinajst letnikov Ameriškega družinskega koledarja, pri dveh pred njimi pa sem pomagal, da sta izšla.

Nekateri letniki vsebujejo večinoma leposlovno gradivo. Prva dva, katera je uredil I. Molek, sta bogata na splošnih podatkih in na pregledu zgodovinskih dogodkov. Koledarji naslednjih petih let imajo veliko podatkov, kar ni bilo zadosti sodelavcev, da bi ga napolnili z originalnimi spisi.

Uredniškega dela pri koledarju sem se lotil z vso meni mogočo vestnostjo in delal narčte za razporedbo gradiva skozi več mesecev. Veliko važnost sem polagal na tehnično stran ureditve. Tako se mi je posrečilo, da smo se ognili enoličnosti. Iskal sem sodelavcev posebno med našimi delavci v Ameriki in ob enem vabil na sodelovanje sodruge v starem kraju.

Polagoma sem začel uvajati v koledar podatke o naših organizacijah, časopisju, domovih in drugih ustanovah, in tako imamo v prejšnjih devetih letnikih bogat vir informacij o delu ameriških Slovencev na prosvetnem, gospodarskem in društvenem polju.

V početku sem imel težkče posebno v iskanju primernih ilustracij.

Vzelo je mnogo let, predno sem si nabavil v naš arhiv potrebno zbirko slik in ilustracij. V par letnikih sem porabil precej slik iz knjige "Famous Pictures". Vse slike, reproducirane v nji, so razstavljene v priznanih galerijah umetnosti v raznih krajih sveta. Nekateri izmed teh, ki smo jih ponatisnili v koledarju, so se zdele nekemu kritiku tako pohujšljive, da je svojo sveto jezo na jako nevljuden, podcenjevalen način, objavil. Naravno, da je bil skrajno pristranski.

Nobena v koledarju objavljenih slik ni bila "pohujšljiva", razen ako jih je hotel kdo gledati z "umazanimi mislimi". Naobratno prinaša vsak ameriški nedeljski časopis — da o magazinih in dnevnih izdajah sploh ne govorim — res veliko takih slik, ki so priobčene edino zaradi svojega "seksualnega apela". Pa jih kljub tej "pohujšljivosti" lahko gleda vsaka povprečna ameriška družina. Dotični "kritik" je namreč trdil, da morajo naše matere Ameriški druž. koledar skrivati pred otroci, da jih obvarujejo pohujšanja. Kako to, da ne skrivajo dnevnih in nedeljskih listov ter napel pornografičnih magazinov? V njih so res "pohujšljive" slike, katere niso z umetnostjo v nikakem sorodu. (Konec prihodnjije.)

Razvoj ne miruje

Napori človeštva v boju za resnico in pravico so bili že dostikrat pokončani v krvi. Ampak vselej so znova vstali — jačje in z močnejšimi argumenti ko kdaj prej.

"Socialistični Dunaj"

Poraz socialistov na Dunaju in v Avstriji je še vedno predmet mnogih razprav in bo še dolgo. Mnogi vprašujejo, kako je bilo mogoče, da je bila tako močna stranka v civilni vojni premagana v dobrih petih dneh borbe.

Ameriški žurnalista John Gunther, nastanjen v Avstriji, je pisal v svojih poročilih, da je nesmiselno grajati socialiste, češ, da si Dunaja niso dovolj utrdili pred nevarnostjo vojaškega vpada. Argumentira, da je imela še celo ogromna Rusija, daleč stran od centromov evropskih militarističnih sil, neopisne težave, predno se je organizirala v socialistično ekonomsko državo. Kako naj se ubrani zunanji sil in pa vplivov reakcionarnih katoliških kmetov in meščanstva v Avstriji relativno mali Dunaj?

"Socialisti na Dunaju so bili ves čas jetniki v srcu klerikalne, konservativne dežele," pravi Gunther, in zato je bila njihova obramba in njihova borba za ohranitev toliko težja, vzlic taktičnim napakam, katerih ni bilo malo.

Poleg tega niso imeli materialne podpore od nikoder, razen od čeških socialistov, medtem ko sta Mussolinijeva Italija in vatikan podprla krvnike, ki so s topovi navalili na delavce ter njihove žene in otroke.

Življenje za prepričanje

John Gunther, poročevalec čikaških Daily News in mnogih drugih ameriških listov, je dne 15. februarja poročal v opisovanju upora socialističnega delavstva v Avstriji med drugim:

"Socialisti imajo vzpodbudo v odločnosti in pogumu svojih voditeljev. Zato bo ta odpor avstrijskih socialistov v bodrilo svetovnemu delavstvu skozi desetletja.

"Eden njihovih voditeljev, George Veissel, je bil danes obojen po prekem sodu v smrt. Predno so mu vzeli življenje, je izjavil:

"Jaz sem socialist in revolucionar! Prav nobenega vzroka nimam, da se bi opročal ali česa kesal. Ne maram nikake obrambe. Boril se bom proti Dollfussu in fašizmu do zadnjega diha. Jaz bom umrl v borbi!"

DRUGO ODPRTO PISMO KLUBOM J. S. Z.

V DOBI ko se zgodovinski dogodki razvijajo z največjo naglico, v dobi, ko se kapitalistični ekonomski sistem bori z vsemi sredstvi za ohranitev, v času, ko udriha stari red v svoji bolni razjarjenosti po hrbtih organiziranega mednarodnega delavstva kakor v toliki meri še nobenkrat doslej, je dolžnost vsakega zavednega delavca in vsake socialistične postojanke, da stopi v akcijo!

Agitacijski odbor JSZ je objavil v zadnji številki Proletarca posebno odprto pismo, v katerem urgira klube JSZ na sklicevanje SHODOV in na splošno pojačanje agitacijskega dela.

S tem apelom prihajamo znova pred sodruge in sodružice v JSZ.

Organizacija, ki je mlačna, ki obstoji le da eksistira, je brez posebnega pomena v borbi. V krizi ponavadi odpade. Le tiste delavske postojanke, ki so trenirane za akcije, ki se znajo bojevati, ki že in izrabijo vsako priliko za svoj razmah, so ŽIVE in vredne ŽIVLJENJA!

Klubi JSZ, ki v teh težkih časih nimajo shodov, ne prireditvev s proletarskim značajem, zanemarijajo svoje dolžnosti!

Vzemite si za vzgled socialistične postojanke, ki so sposobne sklicati uspešen shod v par dneh. Naroče si letake v čimkrajšem času, raznesejo in razdajo jih kjerkoli mogoče, dbe govornike, poskrbe si potrebno sodelovanje med simpatičnimi društvi, posamezniki in unijami, in njihova prireditvev je uspeh.

Take socialistične postojanke so delavstvu res v vzpodbudo.

Sodrug in sodružice v klubih JSZ, skličite v teh tednih shode in jih organizirajte tako, da bodo uspešni! Kadar ima-

te zabave, predstave ali koncerte, dajte jim socialistični bojevni značaj. Drugače se vaše prireditve od drugih v ničem ne razlikujejo.

Organizirajte se za širjenje Proletarca in drugih socialističnih listov.

Ako skličete shod v nedeljo, in ste v stanju povrniti govorniku, ki ga želite od zunaj, vožnje stroške, sporočite to tajništvu JSZ.

Mnogi čikaški člani JSZ so pripravljeni odzvati se in trpeti stroške sami, razen vožnje.

Ako klub nima sredstev, da bi vabil zunanje govornike, naj skliče shod vseeno in nalogo bodo izvršili lokalni sodrug in sodružice.

Zelo priporočljivo je, da si klubi v naprej aranzirajo več priredb, in sicer eno na prostem, z domačimi in zunanjimi govorniki.

Dalje, da imajo par kulturnih prireditev na leto, toda pri sestavljanju sporeda morajo paziti, da bo socialističnega značaja. Ne prezrite, da ne sme biti klubove prireditve brez socialističnega govornika.

Organizirajte v klubu vse postene, razumne delavce v naselbini, ki so dostopni socialističnim idejam in pripravljeni delati zanje.

Zdaj smo v dobi, ki je prepojena z elektriko. Zato je potrebno, da delujemo, da se učimo in se borimo, kakor narakujejo DANAŠNJE razmere.

Sodrug in sodružice v klubih JSZ, čas vas kliče, da se oglasite in sporočite, ako ste pripravljeni stopiti s svojim delom v sprednje vrste delavskega gibanja. Zanašamo se na vas, da v teh kritičnih časih ne boste prezrili svojih nalog, tudi ako so še tako težke.

E. ZOLA:

RIM

Poslovenil ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje)

On pa ji je podal svoj lastni obraz za temi obličje zakrivajočimi rokami; postala mu je sestra kakor vsa uboga bitja brez doma in zaščite, ki se jočejo, ker so gola in sama, ki obrabljajo svoje pesti v trudu, da bi izsilile pot preko sovražnega praga ljudi. Nikdar je ni mogel pogledati, ne da bi jo obžaloval; ta večer pa ga je genilo nad vse, ker jo je vedno srečaval neznano, brez imena in vendar okopano v najbridkejših solzah, pa je nena-doma vprašal don Vigilijs:

"Ali veste, čigava je ta stara slika? V dno duše mi sega kakor mojstersko delo."

Duhovnik, presenečen od tega nepričakovane in nepravilnega vprašanja, je dvignil glavo, pogledal, pa se še bolj začudil, ko se je nagledal črnele, zanemarjene slike v ubornem okvirju.

"Veste li, odkod je ta slika? Kako da so jo izgnali v to sobo?"

"Ej, nič ni!" je odgovoril z ravnodušno kretnjo. "Takih starih slik brez vrednosti se dobi tukaj povsod. Ta je nedvomno vedno tukaj vsela. Ne vem; niti opažal je nisem."

Naposled je previdno vstal in ta enostavna kretanja mu je povzročila take bolečine, da se je komaj mogel posloviti. Zobje so mu cvokotali od mrzlice.

"Ne, nikar me ne spremljajte. Pustite svetilko v tej sobi. In da prideva do kraja: Še najbolje bi bilo, če bi se izročili monsinjoru Naniju, zakaj to je vsaj pomemben človek. Saj sem Vam dejal takoj, ko ste prišli, da boste nazadnje hoteli ali nehoti storili, kar bo njemu všeč. Čemu bi se torej bojevali?... Pa nobene besede o najinem nocojšnjem razgovoru — to bi bila moja smrt!"

Brez glasu je pritisnil kljuko, odprl vrata, pogledal nezaupno na desno in levo po temnem hodniku, potem šele se je upal vrniti in je izginil; tako tiho se je vrnil v svojo sobo, da ni bilo v grobni tišini stare palače slišati drsanja njegovih nog.

Drugi dan se je Pierre zopet polotila potreba boja; hotel je poizkusiti vse, pa se je dal od dona Vigilijsa priporočiti papeževemu izpovedniku, frančiškanskemu patru, s katerim je bil tajnik nekoliko znan. Ali slučajno je naletel na dobrega meniha, na najvestnejšega človeka; očitno so izbrali zelo skromnega in zelo priproste, povsem brez-plovnega moža, da bi ne zlorabljal vsega-mogočnosti, ki jo daje tako mesto pri papežu. V tem, da je hotel Sveti oče imeti le člana najpovzgojenjega reda, prijatelja revežev, svetega počestnega berača za izpovednika, je tičalo tudi nekaj pretvarjene ponižnosti.

Ali ta pater je bil na glasu v veri močnega pridigarja; sam papež, po pravilu zakrit s pajčolanom, je poslušal njegove pridige, zakaj četudi ne more noben duhovnik poučevati nezmotljivega najvišjega svečenika, se je vendar priznavalo, da najde kot človek lahko kaj koristnega v dobrih besedah. Ali odštevi naravno zgovornost, je bil ta pater res le navaden snažilec duš, izpovednik, ki poslušal in daje odvezo, ne da bi se kaj spominjal na nesnago, kadar jo opere z vodami pokore. Ko je Pierre videl, da je resnično tako reven in brezpomemben, je opustil misel na priprošnjo, o kateri je čutil, da bi bila brez koristi.

Ta dan ga je nasledovala podoba navnega ljubitelja revščine, dražestnega Frančiška, kakor ga je imenoval Narcisse Habert, vse do večera. Pogostoma se je bil čudil pri-

kazni tega ljudem, živalim in stvarim tako ljubega, v goreči ljubezni do nesrečnih vzplamenega novega Jezusa v tej sebični in po užitku koprneči Italiji, kjer je bila le radost kraljica nad lepoto. Nedvomno so se izpremenili časi. Kakšne ljubezenske sile je bilo treba v onih časi, ob velikem trpljenju srednjega veka, da je začel tak iz tal ljudstva vzrasli tolažilec preprostih pridigarji žrtvovanje samega sebe, odpoved bogastva, sovraštvo do surove sile, enakost in pokorščino, ki bi morala zagotoviti mir sveta! Odet kakor največji reveži, sivo obleko ob bokih prepasano z navadno vrvo, sandale na golih nogah, brez denarne mošnje in brez palice je romal po svetu. On in njegovi bratje pa so govorili svobodno in ponosno, z vzvišeno, poetično silo, s čudovitim pogledom resnice. Povsod so nastopali kakor sodniki, prijemali so bogate in mogočne, in držnili so se ovajati slabe-duhovnike, razuzdane, oduške in krivoprisežne škofe. Sprejel jih je glasen klic olajšanja: ljudstvo jim je sledilo trumoma; bili so prijatelji, osvoboditelji vseh trpečih in malih ljudi. Zato se je tudi Rim začetkoma vznemirjal zaradi teh revolucionarnih in papeži so se obotavljali s priznanjem njihovega reda; ko so naposled popustili, se je to nedvomno zgodilo z mislijo, da se bo dala ta nova sila izrabiti v njihovo korist, za osvojitve najnižjega ljudstva, ogromne, nedoločene množice, katere temno žuganje je vedno srdito donelo skozi vsa stoletja, celo v dobah najvišje samolastnosti. Od tega časa je imelo papeštvo v sinovih svetega Frančiška vedno zmagovalno vojsko, romajočo vojsko, ki se je razširjala povsod, po vseh cestah, po vaseh, po mestih, ki je prodrla do delavčevega in kmetovega ognjišča in si pridobila preprosta srca. Kdo si more zamišljati demokratično silo takega reda, ki je videti, kakor da se je porodil prav izpod srca ljudstva? Odtod prihaja tako naglo njegovo blagostanje; število bratov se pomnoži v kratkih letih, povsod se snujejo samostani, in frančiškanski red si tako osvoji posvetno prebivalstvo, da ga popolnoma prešine in vsesa. Dokaz, da je v tem plod zemlje, krepka rast plebejskega debela, je pa to, da se je mogla iz njega poroditi prava narodna umetnost: Predhodnik renesance in slikarstva, ter sam Dante, duša italijanskega genija.

Nekoliko dni je Pierre zdaj gledal te velike redove nekdanjosti pred sabo in se je v sedanjem Rimu zavedal ob njih. Frančiškani in dominikanci, od enake vere oduševljeni tekmeči, ki so se tako dolgo skupno bojevali za cerkev, si stoji, navidezno uspevajoči, še vedno v svojih velikih samostanih nasproti. Ali bilo je videti, da so bili frančiškani vsled svoje ponižnosti potisnjeni na stran. Morda se je to zgodilo tudi zato, ker je bila njih vloga prijateljev in osvoboditeljev ljudstva doigrana, odkar se je ljudstvo samo osvobodilo s svojimi političnimi in socialnimi osvoboditvami.

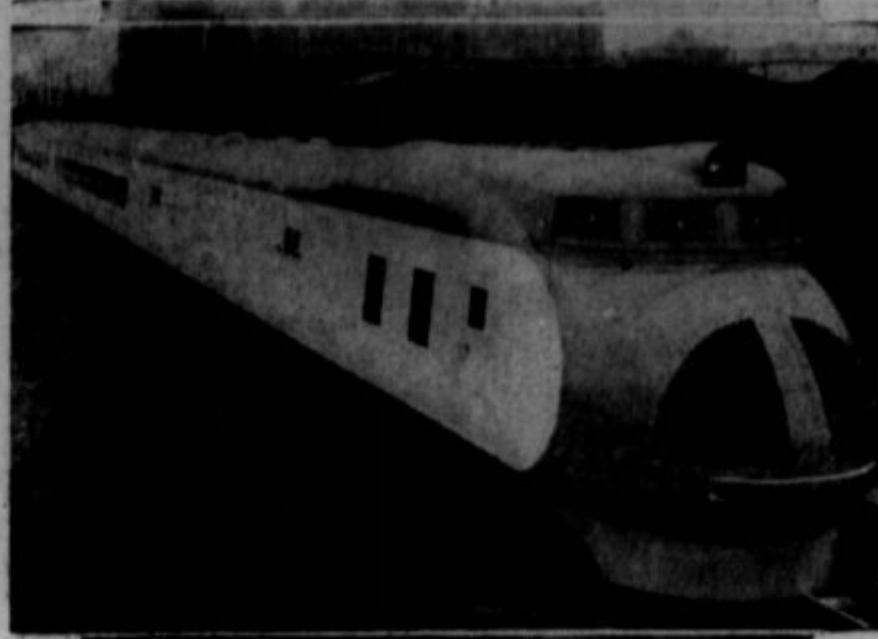
Boj se je gotovo vodil le med dominikanci in jezuiti, med pridigarji in vzgajalci, ki streme oboji za tem, da premesijo svet po vzorih svoje vere. Slišati je bilo votlo bobnenje različnih vplivov; vsako uro se je vodila vojna, katere večna cena je bil Rim, najvišja oblast v Vatikanu.

Prvim pa je malo koristilo, da se je bojeval zanje sveti Tomaž; čutili so, kako se je podirala njih stara dogmatična znanost, in vsak dan so morali odstopati nekoliko tal jezuitom, ki so zmagovali s stoletjem.

Poleg njih, so bili Kartuzijanci v svojih belih suknjenih oblekah, čisti, molčeči svetniki, bogomisleci, ki se rešujejo s sveta v svoje samostane s tihimi celicami, obupani in potolaženi, katerih število je morda majhno, ki pa bodo večno živeli kakor bolest in potreba po samoti.

(Dalje prihodnjič.)

NOVI VLAKI ZA OSEBNI PROMET

Razne železnice že dijo časa eksperimentirajo z vlaki na motorni pogon. Izdelani so iz velikih lažjih kovin kakor pa vagoni, ki so sedaj v običajni rabi, poleg pa tako oblikovani, da zadevajo na čimmanjši zračni pritisk. Na sliki je prvi tak vlak za vožnje med Chicago in San Franciscem, ki ga je naročila Union Pacific. Njegova maksimalna hitrost je 110 milj na uro.

Chas. Pogorelec:

Ali smo za napredek, ali za stagnacijo?

Pazno zasledujem razprave naših klubov tikajoče se inicijative kluba št. 14 JSZ iz Little Fallsa, N. Y. Ne bo škodilo, ako tudi jaz povem svoje mnenje o njej. Ni moj namen kot tajnika organizacije rabiti svoj vpliv za ali proti. Obojestranske argumente so povedali že nekateri klubi in posamezniki, končno besedo bo pa spregovorilo članstvo, ko pride predlog na splošno glasovanje.

Po sedanjih sodbi je večina klubov za predlog, ne zato, ker si žele naprti nadaljne stroške, pač pa ker uvidevajo potrebo ustvaritve fonda, ki bi nam vsaj deloma omogočil večje aktivnosti v Zvezi. Pravim deloma, kajti razumeti je treba, da ta mala vsotica ne bo prinesla toliko, da bi bilo možno uposliti stalno ali pa za daljšo dobo potovalnega organizatorja. Ali že to, da se mu bo nudilo vsaj nekaj, pa če prav ne več kot vožnje stroške, bi naše delo ža Zvezo kot za Proletarca povečalo.

Sodrug, kateri argumentira proti predlogu, naj si zapomni, da se je socialistična agitacija večinoma vršila ne da bi bil kdo pričakoval kake osebne koristi od tega. Tisti, ki so že mnoga leta v pokretu so potrošili marsikatero nede-ljo na delu za stranko in za list. Udeleževali se veselice in zabav, katere so izrabili za agitacijo. Mnogi je zvil zavoj brošur in šel ob nedeljah od hiše do hiše. Večina ni vzela niti provizije od naročnine ali popusta od knjig. Marsikdo je še dodal kak dolar listu v podporo. Bili so polni idealizma in to jih je gnalo v akcije. In kakor smo delali v prošlosti, tako bo treba tudi sedaj.

Nekateri so vzeli za argument tudi moje številke koliko nam bi taká naklada prinesla, češ, kaj pa boste s tem? Res vsota ni visoka, ali pri tem je treba imeti v mislih, da se bo s pojačano agitacijo mno-

žilo tudi naše članstvo in konsekvntno tudi dohodki. Kajti nobenega vzroka ni, zakaj bi JSZ ne štel v doglednem času vsaj par tisoč članov in list par tisoč več naročnikov. To se bo dalo doseči le s povečano agitacijo.

Čemu torej jemati voljo o-nim, ki hočejo delati za stvar? Malodušnost mora izginiti iz naših vrst, kajti ta ni še nikjer rodila uspehov, pa naj se to tiče našega pokreta, ali katerega drugega. Le jeklena volja, veselje do dela za stvar in pa sistematična agitacija nam bo prinesla uspehe.

Vpričo dogodkov, ki se zadnje čase odigravajo v delavskem in socialističnem gibanju, se človek čudi cagavosti nekaterih sodrugov. Avstrijski sodrug, ne samo da so zgradili svojo stranko, pač pa šli tudi na barikade v njeno obrambo, pri nas pa cagamo! Odkrito povedano: s takim materialom je nemogoče graditi stranko. To naj si sodru-gi zapomnijo.

Poseben agitacijski odbor je pred kratkem podal dober načrt, kako pojačati naše aktivnosti, ali ostal bo samo načrt, ako se klubi ne bodo zavzeli zanj in ga začeli uresničevati. Urad bo storil vse kar bo v njegovi moči, da se ga udeležijo, klubi morajo pa sodelovati v tem. Polja je še veliko, ki ga bo treba obdelati, za vse to pa moramo predvsem imeti vero v samega sebe in v pokret, predno moremo to prenesti tudi na one, ki danes še tavajo v temi. Torej na delo sodrugi in sodružice in vaši napor ne bodo brez uspehov!

Protestni shod v dvorani SNPJ proti avstrijskemu fašizmu

Chicago, Ill. — V sredo 21. februarja ob 8. uri večer se bo vršil protestni shod proti fašističnemu klanju delavcev v Avstriji. Sklepuje ga klub št. 1 skupno s češkimi klubi. Glavni govornik bo Gerson Siebert, ki je bil dolgo let aktiven v socialističnem gibanju v centralni Evropi.

Čitatelje prosimo, da povabijo na to važno zborovanje tudi svoje znance, bodisi telefonično ali pa naj jih osebno obiščejo. Pokažimo z napolnjenjem dvorane SNPJ, da smo proti klanju delavcev in njihovih otrok, da smo brezobzirno proti fašizmu in da so vse naše simpatije na strani bičanega delavskega ljudstva v Avstriji. — Odbor.

MOJI SPOMINI

Simon Kavčič.

(Nadaljevanje.)

Po prelomu s Konom so v slovenskem socialističnem klubu (zdaj št. 1 JSZ) začeli z živahnimi pripravami za ustanovitev neodvisnega slovenskega delavskega lista, ki bo direktno podrejen socialistični organizaciji. Tako je januarja 1906 izšla prva številka Proletarca. Dve leti je izhajal mesečno. Ampak to ni bilo zadosti za zahteve mladega pokreta. Proletarca je bilo treba spremeniti v tednik. Toda kje dobiti potrebna sredstva za financiranje povečanega lista? Po mnogih posvetovanjih so sodrugi sklenili ustanoviti delniško družbo z \$2.500 kapitala, ki naj bi omogočila Proletarcu izhajati tedensko. Dali so ji ime Jugoslovanska delavska tiskovna družba. Inkorporirana je v Illinoisu. Mnogi klubi in posamezniki so kupili delnice. Decembra 1907 je Proletarce postal tednik.

V pripravah za ustanovitev Proletarca je socialistični klub št. 1 izdal v jeseni l. 1905 letak, s katerim je somišljenike obvestil o svojih namerah. V njemu je pojasnil vzrok preloma z Glasom Svobode. Ta letak sem v teh spominih že omenjal.

Andrej Klemenčič

Daleč na zapadu, v Tacomi, država Washington, je živel čista leta agilen rojak Andrej Klemenčič. V gibanje, ki so ga snovali čiški slovenski socialisti, ni posegal, ker je deloval največ med drugorodci, in pa ker je bil Klemenčič po mišljenju anarhističnih in sindikalističnih nazorov. V državi Washington je ustanovil kolenijo "Free Home" in l. 1904 časopis "Demonstrator", ki je propagiral to komuno. Urednik je bil Andrej Klemenčič.

Zelo se je zavzel za I. W. W., kajti A. F. of L. s svojimi strokovnimi unijami mu ni prav nič ugajala. Bil je delaven tudi v Western Federation of Miners, ki je bila ene dni zelo radikalna. To je pokazal tudi v omenjenem časopisu. Enkrat je v njemu objavil tudi en slovenski odgovor na neko vprašanje sodružice Angele Pečetove v Chicagu.

Ko sva si začela dopisovati, me je vabil na zapad. Trudil se je, da napravi "woblyja" iz mene in mi zagotavljal, da bom dobil delo organizatorja pri omenjeni W. F. of M. Ampak zapad me tedaj ni dovolj zanimal in ponudbo sem odklonil. Nekaj let pozneje je postal organizator za W. F. of M. Charles Pogorelec, ki je živel takrat v Pueblu, Colo.

Andrej Klemenčič je umrl okrog leta 1906 za sušico. Po poklicu je bil krojač. Rojen je bil l. 1867 v Spodnji Šiški pri Ljubljani. Kratak, informativen življenjepis o njemu ima Frank Šavs v Ameriškem družinskem koledarju za leto 1917.

Anarhistično gibanje, zapadeno tudi v sindikalizmu, je imelo v letih, ko je živel Andrej Klemenčič, po svetu precej pristašev. Nekateri so bili zelo inteligentni ter veliki idealisti. Priprosti ljudje pa so si anarhiste predstavljali za krvoželjne tipe, ki imajo bodalo neprestano pri rokah in so vsak hip pripravljeni, da izvrše atentat na kako veliko glavo. Oblasti so to mnenje med ljudstvom še namenoma gojile. Vsakega političnega umora — hočeš ali nečeš — so morali biti krivi anarhisti.

Teorije anarhistov so se od socialističnih razlikovale veliko bolj kakor danes na pr. komunistične, toda kljub tej razliki so bili anarhisti napram socialistom bolj strpni kakor pa današnji komunisti. S svojega vidika so anarhisti gledali na socialiste kot še na nerazvite otroke. Mislili so si: "Kadar socialisti dorastajo iz svojih iluzij, se pridružijo nam."

(Dalje prihodnjič.)

(Popravek:—V Proletarcu z dne 14. februarja je bilo pomotoma tiskano, da sem v Vidnu ustanovil društvo št. 7. S. N. P. J. Pravilna številka je 74.)

O prošli stavki rudarjev na antracitu

Nanticoke, Pa. — Konvencija unije United Anthracite Miners se je vršila 6. februarja. Ker tega dne ni mogla izvršiti določenega si posla, je bila preložena in se nadaljevala 9. februarja. Predloženih ji je bilo nekaj točk, katere je delavski department odobrila. Saj tako so nam zagotovili, toda premogarski baroni niso hoteli ničesar slišati o njih. Konferenca je vladil vseeno zagotovila, da se vrne na delo na podlagi odobrenih pogojev. Ena glavnih določb je bila, da vlada imenuje zastopnika, čigar naloga je posredovati med novo unijo in delodajalci v raznih spornih vprašanjih. Na delo smo se vrnili 12. februarja.

Za spor, ki je nastal v U. M. W., so bili tehtni vzroki. Srd rudarjev proti Lewisovi uniji je narasčal, ker so upravičeno smatrali, da ne zastopa delavskih interesov pri delodajalcih tako, kakor bi jih morala. Posamezni lokali so bili, oziroma so okuženi z odborniki, katerim so javno in odprto dokazovali, da so bolj služabniki kompanij kakor pa delavcev.

Delovne razmere v rovi so se slabšale, ali UMW ni pokazala nikake odporne sile, da napravi konec nepopisnemu izkoriščanju in zastojanskemu delu, ki so ga morali izvrševati premogari. To je bil temeljni vzrok, da je nastala nova unija. — John Vitez.

Ali ste Ameriški družinski koledar letnik 1934 že naročili?

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.
Tel. 1475

FENCL'S
RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382

Fristna in okasna domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 9695
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

Pariška komuna l. 1871

Upor avstrijskega delavstva l. 1934.

Dva dogodka v zgodovini, ki sta najčastnejše poglavje delavskih bojev proti PREMOČI REAKCIJE.

Klubi JSZ v Chicagu in drugo zavedno jugoslovansko delavstvo v tem mestu ju bo praznovalo

V NEDELJO 4. MARCA

v dvorani ČSPS, 1126 W. 18th Street

Izbrán spored v slovenskem in angleškem jeziku.

Drama "ZADNJI DAN". — Petje. — Godba.

Govornik v slovenskem jeziku JOŠKO OVEN.

V angleškem zamorski orator FRANK CROSS-WAITH iz New Yorka.

Vstopnice v predprodaji 40c, pri blagajni 50c.

Po sporedu zabava. Igra J. Kochevarjev orkester.

Frank Crosswaith

Ljubiteljem lepega čtiva priporočamo
KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE
ZA 1934

Štiri knjige prvovrstne vsebine
Samo \$1.12

V zalogi imamo še nekaj skupin lanskega letnika. Naročite jih, ne bo vam žal.

Cena ista. Poštnino plačamo mi.

Proletarec

3639 West 26th Street
Chicago, Ill.

KLUBOM IN DRUŠTVOM

KER zelite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

NRA in podporne organizacije

Lloydell, Pa. — Glasila nekaterih slovenskih podpornih organizacij se zelo navdušujejo za NRA in trdijo, da zdaj, ko je toliko ljudi dobilo delo, bodo društva in jednote spet dobro napredovale.

To, kar zasluži večina delavcev sedaj, je še vedno mala plača in milijone delavcev nima niti za hrano, kaj šele za asement! Cene potrebščinam so se sicer več ali manj dvignile, ampak to ni še izboljšanje razmer!

Dotična glasila bi storila veliko boljše, če bi članstvu predočevala krivico sedanjih uredbe in ga navajala v boj za starostno pokojnino in za zavarovanje proti brezposelnosti. Kaj mi pomaga podpora organizacija, če pa takrat, ko jo bi najbolj potreboval, ne zmorem za asement! Zato potrebujemo državno zavarovanje, ki bo trajno v vsakem slučaju — v zaposlenosti kot v nezaposlenosti.

Ce pa bodo taki listi priobčevali le slavošpeve Roosevelta in se navduševali za svojo "nepolitiko", politiko, ne bodo napravila članstvu nobene koristi, pač pa škodo, ker pomagajo podaljševati krivico kapitalističnega sistema.

Bratstva pod današnjimi razmerami ne more biti, kajti ko hitro ne plašaš, nisi več brat. Tudi enakopravnost smo samo v plačevanju. Je tako kakor pri delu v rovu. Eden dela bolj trdo za en dolar ko drugi za štiri ali pet dolarjev, toda Lewisova unija vzame od vsakega enak asement. Premogar, ki zasluži \$10, je enako obdavčen v članarini, kakor oni, ki jih je zaslužil 40.

A. Zalar.

Klub št. 12 za stalnega organizatorja

Gowanda, N. Y. — Članstvo kluba št. 12 je na svoji prošnji seji vzelo v pretes iniciativno kluba št. 14 JSZ v Little Fallsu in se izreklo za njega. Naš klub se zaveda, da je socialistični organizatorji kakor je JSZ stalen organizator potreben. Pripravljeni smo plačevati 5c na mesec članarino več, toda bo li to zadostovalo v namen, ki ga iniciativa določa? — J. Matekovich.

Ali ste naročino na Proletarca že poravnali?

SLIKA IZ SPLOŠNE STAVKE V FRANCIJI

Dne 12. februarja je socialistična stranka Francije pozvala ves francoski proletarijat v 24-urno generalno stavko v znak protesta proti fašizmu in klerikalizmu. Pozivu so se odzvali tudi komunistični delavci. Dasi so

delavske množice pokazale zelo vzorno disciplino, je tu in tam prišlo vseeno do spopada med njimi in policijo, in enega takih prizorov prikazuje ta slika. Francoski proletarijat je ob enem izrazil svoje najtesnejše simpatije bičanemu avstrijskemu delavstvu.

JOŠKO OVEN:

Iz zgodovine rojstva in smrti Pariške komune

(Nadaljevanje).

Blanquisti: Delescluze, Rigault, Ferre, Clouet itd.

Zatem so bili pristaši vseh revolucionarnih šol — anarhisti, ruski in poljski nihilisti, bilo je tudi dosti pustolovcev, kateri niso pripadali nikamor, in pa nekaj radikalnih in patriotskih republikancev, ki so se pridružili komuni radi sramotnega mira z Nemci.

V noči 17. marca.

Pariz je počival. Stotisoč vojakov narodne garde se je razgubilo po vojašnicah. Na griču Montmartre — je stalo v temi na stotine topov, kateri so Nemci po predaji Pariza pustili Parižanom. Topovi so bili last narodne garde, s katerimi je branila mesto proti Prusom. Topovi niso bili zastraženi — kdo jih bi sploh ukradel?

Ali Thiers je mislil drugače. Kdo je narodna garda?

Pariz! Pariz, oborožen, pomeni, da bo mogel dobiti samovlado — in kdo so na čelu? — Delavei! Rdeči prekucnihi, katere je sovražil monarhist Thiers z vsa svojo buržoazno dušo. Kaj storiti? — Vzeti jim najprvo topove in aretirati Blanquija.

Sedemnajstega marca je izdal general Vinoy, klaverna monarhistična figura, kot se bili v veliki večini vsi poveljniki vladne armade, na zahtevo Thiersa, ukaz, zapleniti topove narodni gardi. Naloga je bila izročena generaloma Susbille in Lecomte. Začetek je bil precej lahek. Pod zaščito nečisti Lecomtova oddelka (vsaki je štel nekako 340 mož) prišla do vrha Montmartre, kjer so bili topovi. Kraj ni bil zastražen zato, ker so se meščani pritoževali, da delajo vojaki ponoči preveč ropota. Lecomte je poslal vladi v mestno hišo poročilo, da je že zavzel topove brez vsakih žrtev, kar je bil pač po njegovem mnenju lep uspeh. Pozabil pa je isto kot tudi general Vinoy, da so topovi težki in je treba štiri pare konj za vsak top. Poslal je po konje — in čakal.

Pričelo se je daniti. Ura je bila 5 zjutraj in še ni bilo konj. Ljudje so se začeli zbirati v čimdalje večjih skupinah. Kaj pomeni to — zakaj so vojaki z nasajenimi bajonetmi in nekaj konj okrog topov? Šest je bila ura in še ni bilo dovolj konj. General Lecomte, ki je opazil čimdalje več ljudi, ki niso nič kaj prijazno izgledali, je dal povelje, naj zaprežejo tisto število konj, kar so jih privedli s seboj in naj odpejajo če že ne morejo vse naenkrat, saj to kar morejo. Ali bice je prepozno. Centralni komitej narodne garde je že izvedel za napad in je naročil biti plat zvona. Ob sed-

mih je bil grič na Montmartre natlačen vojakov, moških, žensk in otrok. Tu je bila tista usodna napaka vlade. Če bi bili z vojniki poslali zadostno število konj, bi bila cela stvar rešena še predno se je daniilo. Množica je postajala vedno nemirnejša. Zenske so se približale vojakom rekoč: "Vi ste naši bratje, saj ne boste streljali na nas!" Lecomte je ukazal vojakom če potrebujejo rabiti bajonete. Ali radi gneče je bilo to skoro nemogoče. Ko je bilo dano povelje za streljanje v množico, so vpile ženske: "Kaj boste streljali na nas in na otroke?"

Oficirji so z revolverji v rokah silili vojake naj ubogajo povelje. Ali vojaki — bil je 88. regiment — so dvignili puškina kopita v zrak in fraterizirali z množico. Množica je pobesnela. Veselja. Generala Lecomta so lastni vojaki zajeli in ga bolj odnesli kakor odvedli v velikanskem drenju v častnike. Med tem je drhal, št. 6 Rue des Rosiers, kjer so se nahajali ujetniki, katere so malo prej njegovi vojaki na pohodu ujeli. Množica je vse li pa so generala in njegove jettike takoj oprostila, zaprki je postajala vedno večja, napodila tudi Susbillove vojake nazaj. Zaslišali so se kriki: "Doli s Thiersom! Doli z Vinoyem! Smrt vladi!" Čez nekaj časa se ponovno odpro vrata. Drhal je privedla novega ujetnika. Bil je general Clement Thomas, kateri se je v civilni obleki sprehajal po Montmartre. Nekdo ga je spoznal, opozoril ljudi in bil je vjet. Thomas je bil zelo osovražen v delavskih četrtih Pariza, prvič radi postopanja z ljudmi med obleganjem Pariza in drugič, bil je eden tistih, ki so zadušili junijsko revolucijo l. 1848. Napetost je postajala večja vsako minuto. Zahtevala je takojšnjo eksekucijo ujetnikov. Zastoj sta narednika narodne garde Herpin-Lacroix in Lagrange rotirala in pomirjevala ljudi naj počakajo, da jih centralni komitej narodne garde obsodi. Bilo je vse zamanj. Lastni vojniki 88. pešpolka in ostala drhal je oba ujetnika odvedla na dvorišče in ju ustrelila.

To omenjam podrobno zato, ker je Versailleska vlada pozneje eksekutirala stotine ljudi, med njimi Herpin-Lacroixa in Lagrange, dočim pravih morilcev niso nikoli dobili.

Ko je Vinoy zvedel o usodi škapedije, se je takoj odpravil na beg. Še tisti dan, 18. marca, je vsa vlada s Thiersom vred zbežala v Versailles.

Tako je ostal Pariz brez vlade.

Za nas je važno, da razumemo to, da tu ni bilo nobene planirane revolte. Ne centralni komitej, in ne poznejši člani komune niso ne vedeli in ne bili pripravljeni na to. Bil je to čisto navaden slučaj, povzročen po nerodnosti Vinoya.

Če bi bil on ob enem s poveljem o zaplenitvi topov dal Lecomtu dovolj konj, bi ne bil ne Lecomte mrtev, vlada bi še nadalje ostala v Parizu in revolucija bi bila za nekaj časa odgodena. Tako iznenaden je bil komitej narodne garde, da je pustil vladi s Thiersom na čelu tisti ter odvesti s seboj Blanquija, kar je pozneje stalo toliko krvi; še celo trdnjava okrog Pariza so pozabili okupirati in s tem dali priliko, da so vladne čete zavzele trdnjavo Mont Valerian, katere topovi so obvladovali zapadni del Pariza. Šele dva dni potem, okrog 20. marca, je centralni komitej spoznal, da je gospodar mesta. Na mestni hiši je mesto trikolore zaplala lala rudeča zastava.

Dne 20. marca je komitej na svoji seji sklenil, da ker on reprezentira samo narodno gardo, treba volitev, kjer bo vse Pariz imel priliko izraziti kakšno vlado hoče. Za dan volitev so določili 26. marec. Volitev se je udeležilo 224.197 volilcev. Vsi vladni kandidati (Versaljeci), izvemšipar, so bili poraženi in delavski ter revolucionarni zastopniki izvoljeni z ogromno večino, med njimi: Ravvier, Delescluze, Vaillant, Felix Pyat, Flourens itd. — Pariz je sprejeto.

(Dalje prihodnjic.)

Cemu po polževo na predujemo?

West Allis, Wis. — Glede iniciativne kluba št. 14 smo razpravljali na seji kluba št. 37, ne da bi sklenili kaj definitivnega. V sledečem navajam svoje osebno mnenje o stvari.

Predlogi za vpisitev stalnega organizatorja so v JSZ za stara stvar. S. Frank Novak, član kluba št. 37, se trudi že nad tri leta, da bi bil spravljen do vprašanje na površje in do ugodnih rezultatov. Toda podpore v svojih prizadevanjih ni dobil niti v klubu, dasi smo imeli o njegovih predlogih in argumentih živahne in vsaki celo vroče razprave. Končno je Frank Novak pridrli v toliko, da je klub na predlog M. Šoštarčiča sklenil, da naj svoje nasvete o stalnem organizatorju argumente opiše v Proletarcu. Opozicija pa naj potem navede svoje protargumente.

V Proletarcu z dne 20. decembra 1933 je priobčen sklep kluba št. 37 zaenot načrtom Frank Novaka, ki ga odobravam, kajti glasi se jako lepo, četudi v njemu malo ovrkne svoje nasprotnike.

V Proletarcu z dne 10. jan. 1934 pa že čitamo iniciativni predlog kluba št. 14, in to brez vsake javne razprave. To po mojem mnenju ni bilo na mestu. Cemu ne bi rajše preje razpravljali o načrtu Franka Novaka, namesto da se trati prostor v listu z dodatnim predlogom? Zakaj tako hiteti s stvarjo, če se niso niti člani enega kluba toliko poglabili v problem, da se bi mogli zediniti?

Ideja seveda je dobra, a treba je pomisliti, če je izvedljiva ne da bi zvezi na drugi strani več škodovala kakor koristila. Povikavati asement v tako slabih časih se pravi organizacijo uničevati, ne pa ji koristiti. Cemu obremenjevati tiste člane, ki so skozi dolgo let žrtvovali za pokret na času in gmotno? Mnogi danes nimajo niti za prehrano. Ne odobravam nikakih doklad, bodisi v društvi ali v klubih, kajti prisiljena stvar ni dobra.

Kdor je za napredek organizacije in lista, ne bo skušal prihajati z novimi ustanovami, ampak pomagal izpopolnjevati te, ki jih že imamo.

Poglejmo na pr. tiskovni fond Proletarca, ki se ga je zbiralo v lanskem letu. V Wisconsinu je manjkalo do kvote \$226.49. Skoro celo leto se ga je zbiralo, pa nismo zmogli naloge. Istotako država New York, ki ji je manjkalo do kvote \$80.35. Jaz bi priporočal, da naj najprvo izravnamo take vrzeli, in to prostovoljno.

Stalen zastopnik Proletarca je sanjarstvo. Mi potrebujemo maso in ne grošev. Trajno vpisljen potovalni zastopnik stane denar, ki pa ga po groših povisane članarine ne bomo nabrali dovolj, razen morda takrat, ko teh, ki so zdaj v klubih, ne bo več med živimi.

V nadomestilo priporočam jaz druga sredstva. Prvo je, da se zbor JSZ preloži, denar nabran za vožnje stroške delegatov pa naj se porabi za vzdrževanje Proletarca. Ako se zbor odloži na daljni dve leti, lahko špekuliramo, da bodo potem boljše razmere in zbor valed tega uspešnejši.

Dalje naj se da eksekutivni JSZ moč, da denar, ki so ga prispevali klubi v stavbinski fond JSZ za zgraditev doma, obrne v prid vzdrževanja Proletarca. Namen za zgraditev doma naj se opusti.

Asesment naj se zniža iz 45 na 25c za nedoločen čas. Vsi, ki pristopijo v prihodnjih 3. ali 6. mesecih, naj bi bili pristopnine prosti. Na ta način bi se članstvo v JSZ mogoče zvišalo.

Ako pa gre iniciativa kluba št. 14 na glasovanje in bo sprejeta, računam, da bo vsled zvišanja asesmenta precej članov odpadlo.

Če bi klub v svoji iniciativi predlagal kaj takega, kot tu sugestiram, bi jo podpiral in priporočal. Taki kot je, pa bom nasprotoval, ker ni koristna za napredek in razvoj naše zveze.

Če bi bili mi posamezniki bolj aktivni in šli na delo za pokret, kadar se razmere nekoliko izboljšajo, pa bi dosegli več kakor pa s kako iniciativo. Pri tem bi se seveda morali odvaditi nalagati nekatere aktivnim članom preveč dela. Ako bi vsak sodrug izpolnil svoje obljube ter izvršil dane mu naloge, ki jih je sprejel, bi bili klubi veliko na boljšem. Tako pa eden pozabi, drugi ne more, tretji pa sploh na sejo ne pride, da bi poročal. Tako tudi najaktivnejši člani izgube veselje do dela. To pišem iz izkušenj. In to so tudi vzroki, da socialistična organizacija tako polževo napreduje.

Joe Radelj.

Nevarnost fašizma

Chicago, Ill. — Gornja dvorana Sokala Havliček je prostor, kjer obdržujejo naši socialistični klubi na zapadni strani predavateljsko serijo. Prihodnje predavanje bo v soboto 3. marca ob 8. uri zvečer. Naslov dvorane je 2619 So. Lawndale Ave. Predaval bo S. H. Holland o nevarnosti fašizma.

"Ameriška Domovina" in popravljanje krivic

Zastopnik izdajatelja in urednika "Am. Domovine" L. J. Pirea je v pismu z dne 22. januarja zahteval, da Proletarec popravi krivico, ki jo je storil po zahtevi zastopnika njegovemu klijentu z objavo članka v izdaji z dne 17. januarja 1934.

Odgovorili smo, da ni naš namen storiti krivice komurkoli in ako se izkaže, da je bilo objavljenega kaj neresničnega, bomo priobčili potrebno pojasnilo.

V Proletarcu z dne 7. februarja na 4. strani je priobčeno pojasnilo dopisnika, iz katerega je razvidno, da se sporni stavki niso tikali urednika, kateri se je radi njih čutil prizadetega.

To je zadostno pojasnilo, da se popravi morebitni dvoumni vtis, ako se je omenjeni dopis res napačno razumelo.

Naš list je bil vsakdar pripravljen poročati o vsaki stvari resnično, in če se je pozneje izkazalo, da je bil v čem ne točen, je priobčil popravke ali pojasnila.

Pri Am. Domovini se čestokrat niso ravnali po tem pravilu. Na pr., da omenimo dve imeni: Etbina Kristana in Jožeta Zavertnika. Koliko neresničnih poročil, očitkov in obdolžitev je bilo nagromadenih posebno o prvemu, ne da bi jih kdaj preklcala! Lahko bi imenovali mnogo clevelandskih in drugih rojakov, ki so bili tarča napadov in obdolžitev. Ali jim je Am. Domovina storjeno krivico kdaj popravila? Na mestu je, da se ob tej priliki prikljice v spomin tudi denuncijantska pisma, ki so romala v dobi vojne histerije vojaškim in civilnim oblastim proti rojakom, kateri niso storili nikomur nič žalega, samo zato, ker so svoje delavsko republikansko in socialistično prepričanje odločno izražali. Ali so ljudje pri Am. Domovini dotična pisma kdaj obžalovali?

Zastopniku Mr. Pirea svetujemo, da naj mu sporoči, da so bila zaželjena pojasnila priobčena in da naj se tudi on (Mr. L. J. Pire) ravna po takem pravilu, namesto pretiti in povzročati sitnosti delavcem samo zato, ker so v opoziciji njegovi stranki.

Kriza, vojne, pomanjkanje in druga socialna zla so posledica ljudske nevednosti.

MARXOV KAPITAL

Poljudna izdaja.

Obsega 400 strani. Vezana v platno.

Cena \$1.75

Veliko delo utemeljitelja znanstvenega socializma, v katerem opisuje ter odkriva vse zakone današnjega gospodarskega razvoja in njegovo pot v novo družabno tvorbo.

Vsakdo, ki se hoče dobro seznaniti s temeljnimi zakoni socializma, bi moral čitati to veliko delo. Naročila pošljite na:

Proletarec

3639 West 26th Street, CHICAGO, ILL.

PLINSKA GORKOTA

ZA VSAKOVRSNE TRGOVSKE OBRATE

Delna lista podjetij, ki se lahko okoristijo z znižanimi cenami plinske gorkote:

Grocerije
Lekarne
Zelezarne
Elektro-trgovine
Tobakarne
Slastičarne

Čevljarne
Modne trgovine
Brivnice
Restavracije
Cvetličarne
Pekarne

Gostilne
Zdravniški uradi
Tovarniški uradi
Tovarnice
Skladišča
Gledališča

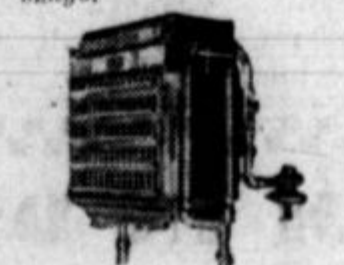
GRETJE S PLINOM je v zadnjih par letih naravnost zrevolucioniralo način kurjave v tisočih industrijskih in trgovskih obratih v Chicagu. Cene plinu so padle skoraj na polovico od 1930-31. Uporaba plina za gretje je odpravila razno potrat v zvezi s kurivom, olajšala delo, znižala stroške ter zvišala dobiček na mnogo presenetljivih načinov.

Trgovine na primer so čistejše in odjemalce se v njih počuti udobno, ker je na toplem in to je zanj nekaj privlačnega. Postrežba je točnejša ker lastniku ali pomočniku ni treba imeti skrbi s kurjavo v kleti.

Na razpolago imamo plinske grelnike raznih modelov, ki nudijo udobnost vam in vašim odjemalcem. Pridite in ogledajte si jih. Z veseljem bo naš zastopnik, ki pride na vaš dom, pregledal vaš prostor, napravil načrt ter svetoval, kakšnem grelniku potrebujete. Pokličite Wash 6000.

Plinski grelnik s krožilnim zrakom prihrani stroške v trgovinah, uradih in drugih obratih. Delo s kurjavo odpade, enako z odlašanjem pepela. Odpravi prah in nesnogo.

Gas-fired Unit Heater so idealni za trgovine, skladišča in druge obrate. Vedo dovolj toplega zraka v cirkulaciji.

THE PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY
122 South Michigan Avenue

"ALI SPOLNA VZGOJA RES NI POTREBNA?"

Spisal Dr. FRANJO ŽGEČ.

Kako boste vzgajali svoje otroke z ozirom na spolna vprašanja vam na zelo priprost in zanimiv način pove ta knjižica. Staršem jo toplo priporočamo.

CENA 35c.

NAROČILA POSLJITE NA:

PROLETAREC

3639 WEST 26th STREET, CHICAGO, ILL.

Z A LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMER-
NIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJ-
SKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. Halsted Street Chicago, Ill.

Tel. Lincoln 4700-4701

PROLETAREC se tiska pri nas.

Pregled aktivnosti kluba št. 1 JSZ v letu 1933

Piše PETER BERNIK, tajnik kluba

Leto 1933 je bilo za klub št. 1 JSZ bolj razveseljivo kot bi moglo biti kdor izmed optimistov pričakoval, upoštevajoč razmere, v katerih se nahaja delavstvo. Vse to, da nekatere priredbe v finančnem oziru niso bile toliko uspešne, kot bi želeli, je klub tudi gmo-tno napredoval. Skupni dohodki so krili vse tekoče stroške in poleg tega je klub prispeval precejšnjo vsoto raznim socialističnim organizacijam in Proletarcu. Najbolj razveseljivo dejstvo pa je, da se je pomnožilo članstvo kluba, kar je dokaz, da so uspehi z dobro agitacijo še vedno mogoči tudi med našim delavstvom.

Naslednje je podroben pregled dela in splošnih aktivnosti kluba v preteklem letu:

Članstvo: Dne 1. januarja 1933 je imel klub 98 članov; dne 31. decembra 1933 pa 110 članov, torej napredek za 12 članov. Tekom leta je pristopilo v klub 27 članov; odstopilo jih je 15, med katerimi so 4 člani, ki so vzeli prestopne liste k reorganiziranemu klubu št. 16 na severni strani Chicagoa. Izjemne znamke dobiva 10 članov, kar je za klub s 110 člani izredno majhno število. Ni pa to dokaz, da so vsi člani vposljeni; precej jih je, ki so brez dela že par let in več. Pretežna večina jih je vposljenih samo delno, toda vzle temu redno plačujejo svoje prispevke, ker vedo, da s svojimi viri pomagajo širiti ideje, katerih cilj je odpraviti brezposelnost.

Razveseljivo dejstvo za naš klub je, da se je septembra reorganiziral angleški osek kluba. Reorganizacijska seja se je vršila 21. septembra. Pristopilo je 5 novih članov. Koncem leta je osek imel 23 članov; od teh je 8 novopristopnih in ostali so bili že prej člani kluba št. 1. Glavno nalogo, katerega si je naložil ta osek, je razpečevanje literature. Razprodal in razdal je že lepo število raznih socialističnih letakov in časopisov. Člani tega odseka so pokazali takoj ob ustanovitvi resno voljo in veliko agilitet. Ako bodo nadaljevali po začrtani poti, bodo bolj in bolj uspešni. Toda njih resna volja je nam zagotovila, da bodo nadaljevali delo, katerega so pričeli pionirski socialističnega gibanja.

Finance: Kot že omenjeno, je bilo preteklo leto za klub v finančnem oziru pravej boljše kot pa leto 1932. Z dohodki tekem leta je klub lahko kril vse svoje stroške in prispeval precejšnjo vsoto v razne agitacijske namene. Po izplačilu vseh obveznosti znaša klubova gotovina \$393.56, dočim je znašala gotovina 1. januarja 1933 \$261.54, torej napredek za \$132.02. Dohodki s prenosom od 31. decembra 1932 so znašali \$3.423.91, izplačila pa \$3.030.35. Druga imovina kluba znaša \$4.155.33. Pretežno te vsote je v stavbinskem

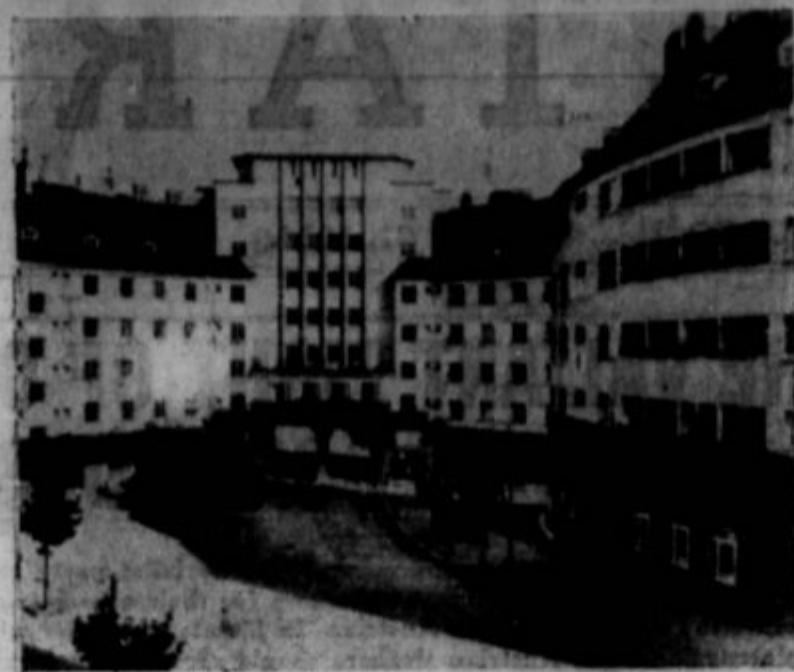
in posojilnem društvu JBLA na račun stavbinskega fonda JSZ. Tekom leta je klub prispeval v tiskovni sklad Proletarca \$176.08; okrajni socialistični organizaciji \$40.88, in v raznih drugih podporah \$10, skupaj \$226.96. Poleg tega je klub naročil 250 listov "Majskega glasa". Razporedili smo ga onim, ki ga vsled pomanjkanja gmočnih sredstev niso mogli naročiti.

Prireditve: Vseh priredb je klub imel tekem leta 9 in 1 družebni izlet pevskega zbora "Sava". Priredbe so bile sledeče: Silvestrova zabava; "Glavni dobitnik" 5. februarja; spominska slavnost Karla Marksa 26. marca; koncert pevskega zbora "Sava" 30. aprila; Moonlight Picnic pevskega zbora "Sava" 5. avgusta; izlet čikaških članov JSZ 13. avgusta; piknik naročnikov in čitateljev Proletarca 17. septembra; 30-letnica kluba 29. oktobra; koncert pevskega zbora "Sava" 26. novembra. Nadalje je aktivno sodeloval pri pikniku okrajne socialistične organizacije 2. septembra. Udeležba na prireditvah je bila dovoljna, ako vpoštevamo razmere v kakršnih se nahajamo; povprečna udeležba je znašala 300 oseb; najbolj je bila obiskana priredba 30-letnice kluba in pa spominska priredba Karla Marksa. Vse so bile finančno in moralno več ali manj uspešne. Ako upoštevamo povprečno merilo, so klubove prireditve v Chicagou najboljše obiskane.

Poleg navedenih priredb je klub obdrževal po vsaki seji predavanja in diskuzije. Januarja je s. Frank Zaitz referiral o vprašanju "Kako se izvrši socialni preobrat v Zed. državah"; po referatu je sledila splošna razprava. Februarja je s. Ivan Molek predaval o denarnem sistemu. Marca in aprila je predaval s. Joško Oven; tema predavanja je bila: "Luc, oris razvoja človeške miselnosti do danes." Po seji junija je podal poročilo s. Donald Lotrich o konvenciji državne socialistične organizacije in o konvenciji ill. kontinentalnega kongresa. Po redni seji julija, avgusta in septembra so podali referate s. Owen, Molek in F. Zaitz o fašističnem preobratu v Nemčiji. V septembru so se vršili vsak četrtek zvečer popularni shodi. Oktobra je bila aranžirana debata med člani angleškega odseka kluba št. 114 in št. 1; vršila se je 28. oktobra. Po redni klubovi seji oktobra je s. Ivan Molek predaval "Nira in ameriško delavstvo." Decembra je s. Peter Kokotovich, član kluba št. 20, podal svoje vtise s potovanja po Ameriki. — Udeležba na vseh sejah je bila zelo dovoljna.

Klub ima prosvetni osek, ki izdelava načrt več mesecev in naprej za predavanja in razprave. Dobrodošli so vsi roja-

TOPOVI NA HIŠE DELAVCEV

Socialistična uprava na Dunaju je zgradila stanovanjske hiše za delavce, kakršnih nima v tolikem obsegu niti eno mesto na svetu, vključno s Sovjetsko Unijo. Stanovanja v njih so bila oddana delavcem proti nižji stanarini kot kjerkoli drugje. Poleg tega so te hiše opremljene z vsemi modernimi pripomočki. Imajo komunalne vrtove, otroške vrte, kolektivne restavracije, igralnice, gledališča itd. V zadnjih fašističnih napadih na socialistični Dunaj je avstrijsko vojaštvo na ukaz svojih poveljnikov moralo odpreti na ta vzor stanovanja topovski ogenj. Škoda na poslopih je valed tega ogromna. Mnogo žen in otrok je bilo ubitih. Na sliki je nekaj modernih stanovanjskih hiš, ki so bile valed bombardiranja deloma porušene in ostale zelo poškodovane.

ki, ki se zanimajo za delavska vprašanja. Nihče ni bolj potreben izobrazbe kot delavec, ker le s pomočjo prave delavske izobrazbe bo spoznal, da je končno le nekaj več kot pa navadna politična žoga raznih "štreberjev", ki si hočejo pomagati na njihov račun.

Kot že omenjeno, je tekem leta pristopilo 27 novih članov, in to je zaslug posebnega agitacijskega odseka, ki je bil neumorno na delu. Dolžnost vsakega člana socialistične stranke je, agitirati za pridobivanje novih članov. Vsi se moramo potruditi, da pospešimo splošno agitacijo. Nikdar v zgodovini ni bila reakcija v hušjem pohodu kot je ravno sedaj. Zaježiti ta nava je zmožno edino le delavstvo samo, ako bo dovolj organizirano in pripravljeno. Za svarilo naj bo Italija in Nemčija. In kaj se nam pripravlja v Ameriki, vidi lahko vsakdo sam, ako hoče zreti naokrog z odprtimi očmi. Radi tega, sodrugi in sodruginje, na delo za nove člane socialistične stranke! Na agitacijo za socializem kjerkoli je prilika! Razširjajte socialistično literaturo in časopise. Nabirajte prispevke v agitacijski fond stranke, da ji bo mogoče pošiljati govornike in organizatorje po deželi. Prirejte diskuzije in predavanja o akutnih vprašanjih delavstva.

V imenu kluba št. 1 JSZ se zahvalim vsem, ki so pomagali na en ali drug način, da je klub lahko izvršil toliko dela v preteklem letu. Le s sodelovanjem vseh članov so bile priredbe uspešne in porast članov kluba dosežen. Ravno tako se v imenu kluba zahvalim vsem izvenčikaškim klubom, ki so dali oglas v "Spominsko knjigo", in posetnikom klubovih priredb. Upam, da nam bodo ostali še nadalje enako naklonjeni.

Apeliram na vse one, ki še niso člani socialistične stranke: pristopite! Zavedajte se resnice, da bo le dobro organiziranemu delavstvu mogoče priboriti si pravice do življenja!

Dobro uspeli shod

Chicago, Ill. — Predzadnji četrtek so aranžirali socialistični klubi zapadne strani shod, na katerem je govoril August Claessens iz New Yorka, ki slovi kot eden najboljših govornikov stranke. Da to ni pretiravanje, se je pokazalo na tem shodu. Številni avdienci je ugaljal, da bi ga poslušala še in še.

Govoril je o "Socialistični analizi NRA." Predmet je imenitno obdelal. S svojimi dvotipi in humorjem je spravil udeležence v tak smeh, da kar ni hotel ponehati. Ni pa bil to prazen humor. Vsaka njegova gesta, vsaka beseda, je imela globoko resen pomen. Razložil nam je poskuse Rooseveltove administracije ter leke, s katerimi hoče ozdraviti na smrt bolni sedanji gospodarski red, toda vsa zdravila in vse vbizgavanje ne more pomagati, kajti kapitalistični sistem je doigral svojo zgod-

ovinsko nalogo. Naslediti ga mora sistematična in planirana družba — socializem. Slikal nam je blaznost uredbe, v kateri je vsega preveč, a ljudstvo kljub temu strada. Bili so časi, je rekel govornik, davno, davno nazaj, ko je človeštvo pridelovalo svoje potrebe na primitiven način. Danes tega ni več, posebno ne v Ameriki, kajti tehnika je visoko razvita, in produkcija na poljih in v industriji je s pomočjo strojev pomnožena do nevrjetnosti. Ljudstvo bi lahko živel v največjem blagostanju. To pa bo prišlo šele ko se bo produciralo zaradi potrebe namesto za profit. V dosegu tega je treba inteligentnega in dobro organiziranega delavstva. Pozival je navzoče v socialistično stranko in pa da pomagajo kjerkoli mogoče tudi v utrjevanju unij.

V svojem govoru se je spomnil tudi onih filozofov, ki tako radi povdarjajo, da čim slabše se bo godilo delavstvu, tim prej bo postalo revolucionarno. To je popolnoma zmotno, kajti lačen in sestradan delavec je kaj slab material za revolucionarne akcije. Lažje se ga izrabi za skebstvo, kajti stradanje ga je napravilo mlajneža in bojazljivega. Svojo delovno moč je pripravljen prodati za vsako še tako nizko plačo. Ako bi taka nazarjanja držala, potem bi socialistična stranka morala dobiti ravno v najbednejših krajih, n. pr. v slumih, največ glasov, pa je ravno narobe. Prav v takih krajih imajo politični šrlatani največ zaslonbe; v njih se kupujejo glasovi za kozarec piva, smrdljivo cigaro ali pa za sandvič. To torej ni element, na katerem bi se mogel graditi temelj bodoči proletarski državi.

Po shodu in pred shodom je bilo prodane veliko socialistične literature. Dobilo se je tudi nad ducat novih naročnikov socialističnemu glasilu New Leader. Pri tem delu so pomagali člani in članice angleškega odseka kluba št. 1 in mnogo mladih čikaških sodrugov ter sodruginje. Ker je bila vstopnina na shod prosta, se je pobiralo prostovoljne prispevke, ki so znašali \$28.25. Shodu je predsedoval Chas. Pogorelec. Apelni govor za prispevke v pokritje stroškov je imel Donald J. Lotrich.

Naj še omenim, da je pred Claessensom nastopila sodrugica Beranek, urednica češkega soc. lista "Spravedlnosti", ki je v kratkem govoru orisala potrebo kulturnega udejstvovanja delavstva in se spominjala vseh onih sodrugov, ki so polagali temelj delavski kulturi tukaj in v Evropi.

Poročevalec.

Zabava kluba št. 4 v La Sallu

La Salle, Ill. — V soboto večer 24. februarja priredi klub št. 4 domačo zabavo v Slovenskem domu, na katero vladno vabimo vse smišljenike in prijatelje v La Sallu in Oglesbyju. Razvedrila bo obilo. Pridite in se zabavajte v veseli družbi. — Pete Banich.

Članska seja v Chicago

Chicago, Ill. — V nedeljo 25. februarja ob 2. pop. bo seja članstva socialistične stranke čikaškega okraja. Vršila se bo na južni strani, 1507 East 55th St. Na dnevnem redu bo razprava o agendi bodoče konvencije socialistične stranke, posebno o strankinem stališču z ozirom na organizacije brezposelnih ter o boju zoper fašizem. Vsek član naj prinese s sabo člansko karto, kajti nečlani nimajo vstopa.

Velika, dobro uspela slavnost SNPJ v La Sallu

La Salle, Ill. — Dne 11. feb. se je vršila v tukajšnjem Slovenskem domu slavnost 30-letnice društva Triglav št. 2 in SNPJ. Udeleževala so vsa tukajšnja društva te jednote. Udeležba je bila ogromna. Vpriserjena je bila I. Molekova "Nova igra", ki jo je igral klub št. 3 iz Oglesbyja, društvo Mohawks pa je vpriserilo šalo "Parlor Matches".

Govornika sta bila John V. grich, ki je eden izmed ustanovnih članov društva št. 2, in pa Oscar Godina. Svojo nalogo sta zelo dobro izvršila.

Pete Banich.

Prijetna zabava kluba št. 16 na north side

Chicago, Ill. — Klub št. 16 JSZ na north side, ki je bil ustanovljen pred letom dni, je praznovalo to prvo obletnico v soboto 17. februarja. Soc. pevski zbor "Sava" je zapel tri pesmi, dasi so jih udeleženci zahtevali še več, govornik večera pa je bil Joško Oven, ki je dejal, da je svoj prvotni osnutek govora opustil zaradi dogodkov v Avstriji. Opisal je težkoče avstrijskih sodrugov in njihove žrtve v zadnji civilni vojni, ob enem pa podarjal, da je to le eno veliko poglavje gigantskega boja, ki se vrši v sedanjem zgodovinskem razdobju med kapitalizmom in proletariatom. Prej ali slej, morda že v doledni dobi, pride vprašanje odločitve tudi pred nas v Zed. državah, je rekel Oven.

Njegova izvajanja so navzoči navdušeno odobraval.

"Sava" je nastopila pod vodstvom svojega zborovodje Jakoba Muha. Na klavir jo je spremljala Mary Muha.

Navzoče je pozdravil v angleškem govoru Peter Swolsak, tajnik kluba št. 16, ki je oznanjal tudi spored prireditve. Udeležba je bila dovoljna. Med sodrugi in sodruginje, ki so se pri delu posebno odlikovali, so bile Mrs. Swolsak, Mrs. Matjasich, Mrs. Derzich, sodrugi Wipotnik, Derzich, Sernel, Benchina, Vouk, Cavich in več drugih. V danih okoliščinah je bila ta prireditve povsem zadovoljiv uspeh. Člani srbskega kluba št. 20 JSZ so se je udeležili v lepem številu, istotako člani kluba št. 1, poleg pevskega zbora "Sava", ki sem ga že omenil. Lahko pa bi prišlo na to slavnost po mojem mnenju več rodovnikov, ki živijo v delokrogu tega kluba. Če se vabilu niso odzvali, kajpada ni krivda kluba št. 16 in tistih njegovih članov, ki so razpehčali vstopnice, ampak vseh onih na north side, ki pravijo, da so "simpatizirali socialističnega gibanja", ko pa bi morali pokazati v dejanju, pa ostanejo doma. Moje mnenje je, do ima klub št. 16 med Slovenci na severni strani prav tako dobre pogoje za uspehe, kakor klub št. 1.

Poročevalec.

Vrednost farm

Statistika o ameriških farmah, ki jo je izdal United States Bureau of the Census, pravi, da je 44 odstotkov ameriških kmetij, ki jih posedujejo farmarji sami, vrednih manj kot tisoč dolarjev vsaka. Samo 4 odstotke farm je vrednih več ko \$5.000 vsaka. 65 odstotkov kmetij, ki so oddane v najem, so vredne manj kot tisoč dolarjev vsaka. Samo 34 odstotkov kmetijskih domov ima telefon, in le 13 odstotkov farm ima električno napeljavo.

Pustolovski 'finančnik', ki je razburil Francoze

Dasi finančni škandali v Franciji niso redki, jih ljudstvo vseeno ni toliko privajeno kakor v Zed. državah. Ko je pred tedni Francija mahoma izvedela, da je ruski pustolovec, naturaliziran francoski državljani Sergij Stavisky, ogoljufal ljudstvo z raznimi bondnimi špekulacijami za

Sergij Stavisky

okrog \$50.000.000, so se pričeli izgredati, kakršnim so se v Ameriki čudili posebno tisti, ki so izgubili milijone v Insulovih špekulacijah. Stavisky se je sam ubil, mdatem ko kritiki tedanje Daladierjeve vlade trdijo, da ga je ubila tajna policija zato, da on ne bi mogel izdati svojih skrivncev na visokih vladnih mestih.

Stavisky, ki ga vidite na tej sliki, je bil "magnetna personaliteta".

Predstava v Gowandi

Gowanda, N. Y. — Enkrat v tej sezoni bomo le imeli predstavo in plesno zabavo. Vršila se bo v soboto 24. februarja zvečer u S. N. domu. Vprizorjena bosta dve kratki igri, kateri bosta nudili udeležencem veliko neprisiljenega smeha, ker sta polni zdravega humorja.

Komur je za prijetno zabavo, naj pride v soboto 24. februarja v omenjeno dvorano. Plesalcem bo igral Lojze Klančar. Priredba se prične ob 8. zvečer. Na svidenje v S. N. domu. — J. Matekovich.

Umori, ki so posledica krize

Umori, ki so izvršeni v namenu, da storilec dobe zavarovalnino, so v dobi sedanje krize zelo narasli. Pa tudi samomorov je čezdale več iz enakih motivov. Obupan oče si je nedavno vzel življenje, ker je uvidel, da asesmenta zavarovalnice ne bo mogel več plačevati, družina je bila gladna, pa je končal svoje življenje s sporočilom, da je to najboljšje, kar more storiti za svojo ženo in otroke.

"Dva svetova" in "Veliko mravljišče"

Spisal Ivan Molek.

Portret razmer med slovenskim delavstvom v Ameriki. Povest, ki jo boste čitali z največjim zanimanjem.

CENA OBEMA SKUPAJ \$1. POSAMIČNO 50c.

Naročila sprejema

Proletarec

Provokatorstvo komunistov v New Yorku

Newyorški socialisti so sklicali dne 16. februarja s sodelovanjem pro-revolucij unijski protestni shod pred Dolfacovemu pokolju v Avstriji. Udeležilo se ga je okrog dvajset tisoč delavcev. Provokatorski voditelji komunistične stranke so sklenili to delavsko manifestacijo razbiti, in v ta namen so poslali na shod kakih dva tisoč nahujskanih pristaev. Svojo nalogo so izvršili, kajti shod se je končal v preteku.

Kapitalistično čopščo se norčuje iz delavcev, komunisti pa ko veseli svojega "revolucionarnega" dejanja. Ali bi bili res komunisti, ne pa plačani in neplačani agenti kapitalizma, ne bi štrabljali tragedije v Avstriji za smešenje vsega delavskega gibanja in za rušenje proletarske solidarnosti v najkrvoločnejši dobi.

"Teror v Brunswicku"

Mednarodna komisija za preiskovanja stanja političnih jetnikov je v področju delavske socialistične internacionale izdala brošuro pod gornjim naslovom, ki slika trpljenje jetnikov v Hitlerjevem rajhu. Brošura ima 32 strani. Platnice so tiskane v treh barvah. Stane 20c in se je dobi v angleškem jeziku v uradu soc. stranke. Naslovite, National Office, S. P., 549 Randolph St., Chicago, Ill.

Thomas in Hoan na shodu 27. februarja

Chicago, Ill. — Norman Thomas in župan D. W. Hoan bosta govorila v torek 27. februarja ob 8. zvečer na socialističnem shodu v Princes Theatre, 319 S. Clark St. Govorila bo tudi predsednik stranke Leo Krzycki. Vstopnice so po 25c in se dobe pri Proletarcu.

Padec nemškega izvoza

Prvič v štirih letih se je v Nemčiji dogodilo, da je uvoz nadkrilil izvoz. Januarja to leto je Nemčija uvozila za okrog 11 milijonov dolarjev več blaga kakor pa ga je prodala v inozemstvo.

Mussolini noče nikake opozicije

V provinci Emilia v Italiji je bilo aretiranih 17 oseb in obsojenih na dolge zaporne kazni, ker so skušali ustanoviti "novo politično stranko".

Deficit Italije

Italija izkazuje v svojem proračunu za fiskalno leto 1934-35 \$245.000.000 deficita.

Ste že poravnali naročnino?

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

PRISTOPAITE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

Pišite po cenik PROLETARCU

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

WHY POVERTY CONTINUES

The average person, lacking a foundation of knowledge upon which to base conclusions, is easily misled. That accounts for the fact that so many people think that the "New Deal" is doing "as well as can be expected under the circumstances." Statements to that effect are being made from rostrum, radio and movie screen and people, finding through - thinking difficult, take the easier course of believing it.

We Socialists must never permit that point of view to go unchallenged. And so we wish to again say that the "New Dealers" are NOT doing as good as can be done under the circumstances.

Let us examine the circumstances. Here we have a country which is pretty nearly self-sufficient in all things and which has a productive capacity in most things which far exceeds the needs of the people.

Why, then, are some people in want while, at the same time, the productive resources of the nation are permitted to stand idle? The answer is that the "New Deal" does not recognize the need of operating industry for the benefit of people, but still clings to the old private-profit motive.

The private-profit viewpoint is, of course, one of the circumstances. But that motive need not be preserved. The only reason that the "New Deal" has not ended poverty within the short space of eleven months is that the "New Dealers" will not consent to operate industry under any circumstances which take profit—or the promise of profit—out of the picture.

There are many things which could be done by those who have the power to do things. If this nation were to go to war against the world, those in power could and would take over the bodies and lives of workers for the defense of the Capitalist structure which has been established in the hands of a few owners. Similarly, those in power could take over the industries for the welfare of the people right now—but won't.

The circumstances which

makes it so difficult to work the nation out of the misery which afflicts almost everybody is that the rulers of this nation simply won't establish Socialism. And that's the circumstance which we ask the workers of the nation to banish from further consideration by the use of their united political and economic power. And the people are going to do exactly what we have been asking them to do—or else. Or else poverty will continue until the owners either find—or definitely fail to find—

A PRETTY ANKLE, A FLOWER AND JOBS FOR THOUSANDS

Style decrees that women must wear short skirts, and instantly millions of female legs come into view. Thus is created overnight the vast silk stocking industry, employing tens of thousands of workers speeding up in countless factories and creating colossal profit for employers.

Style changes its mind and reveals only the ankle, and instantly millions shut down and tens of thousands of hosiery workers are tossed out of jobs, and who cares? The Hosiery Code authority recognizes the situation and decrees a three-day week, to reduce production by 40 per cent (and cut the earnings of tens of thousands accordingly).

Millions suffer in a terrible snowstorm, and scores die of cold and exposure, but 20,000 idle men get a day's work clearing away the snow in a single city. If there had been no snowstorm, if December 26th had been a clear, sunny day, millions would have filled their lungs with fresh air and gurgled with joy over the glorious post-Christmas weather, and 20,000 idle men would not have had a day's work and a day's pay.

A movie actress ventures forth on a bright day with an artificial flower pinned to her coat lapel; her picture appears in countless papers, and within a month a new industry is born, the making of artificial flowers; for these millions of girls would rather die than fail to follow styles set by the reigning movie queen.

Another screen beauty, ballyhooed by the press department of a rival picture firm, ventures forth into the sunshine and into the range of cameras that by a curious coincidence happen to be about, and within a couple of days her picture appears with a lace collar around her pretty neck; instantly a new industry is born, thousands of girls making women's neckwear.

One of the movie magnates has an old friend in the suspender business; business is rotten, for men are wearing belts. The movie man tells

some way of continuing an economic system, which, for more than four years, has been unable to function.

We want Socialism and Industrial Democracy. The "New Dealers" want Capitalism and an adjustment of the old racketeering system of unearned income for the privileged few. Efforts to bring peace, plenty and security to the people of this nation are lagging merely because those in power won't and Socialists can't do the right and necessary thing.

Reading Labor Advocate.

his old pal to leave it to him; he gets one of his bright-eyed henchmen to venture forth coatless, his pants held up by suspenders, and again the ubiquitous cameraman is there; thus the suspender industry is reborn.

An earthquake hits Southern California, and out of the destruction there are jobs for thousands. A change in styles conceals women's legs, takes the artificial flowers from coat lapels, eliminates most of women's underwear, and tens of thousands of human beings are thrown on the streets to beg or starve.

There is peace and prosperity, there are bumper crops, cattle and hogs wax fat and the bread lines lengthen and black despair is in the air. War clouds gather, the drums roll and the rifles shrill; lies are flung forth from chancelleries and men march against each other to laughter and destroy... and factories open, men begin to work, wages rise and there is prosperity.

How about arranging it so that human beings may live in comfort and contentment just because they have a right to, and not as a mere by-product of profit-making?

Which is it to be? A world for human beings to live in and to be happy? Or deeper and deeper desolation until the mire, collapse and chaos?—T. N. L.

COMPLETE SLAVES

Hitlerism had already reduced the German workers to virtual slavery. Now it has completed the job and reduced them to complete slavery. No self-respecting worker, anywhere in the world, can support such a regime.—T. M. L.

THE VALIANT FIGHT OF OUR AUSTRIAN COMRADES

Leo Krzycki, national chairman of the Socialist party released a statement praising the Austrian workers for their courageous fight against the Fascist forces in Austria. In his statement he said that the struggle of the Austrian workers should serve as an inspiration to workers all over the world to unify their forces, to fight against reactionary groups which "grow more powerful day by day." The statement follows:

"The heroic struggle of our Austrian brothers against the Fascist forces there should serve as a warning to workers all over the world that we must strengthen and consolidate our organization at once. Fascism has become a world-wide threat. The forces of reaction grow more powerful day by day.

"There is only one answer workers can give—a powerful militant Socialist organization. In America particularly we must work with renewed energy to strengthen our forces. A victorious Socialist movement here would be the greatest inspiration we could give to the masses now suffering under Fascism or battling against it in a life and death struggle.

"Signs of Fascism in our own country are by no means absent. The growing militarization, the domination of the NIRA by big business, the potential dictatorial powers of the federal government are all straws in the wind. Capitalism is on its death bed here as everywhere else. The financial and industrial lords will stop at nothing to enslave the workers. Fascism is their last death bed hope.

"Workers of America! Let the valiant fight of our Austrian brothers inspire us to fight now as never before to achieve a workers' world. Let us rally our forces before it is too late. Down with capitalism! Down with Fascism! Fight now for Socialism!"

SOCIALISM IN JUGOSLAVIA

A conference of Jugo-Slav Socialists was summoned to meet on Feb. 3 and 4 to decide on the re-establishment of the Social-Democratic party of Jugo-Slavia. A committee of action, of which representatives of the labor movement in every part of the country were members, issued a manifesto summoning the conference, from which the following is taken:

"Only a Social-Democracy free from any narrow-minded nationalism or chauvinism can put forward a practical program for the rational division of labor among the nations, the establishment of economic co-operation internationally, and the termination of the existing international economic war of destruction.

"Only a peace-loving democracy, seeking to live by its own labor and not by the exploitation of others, can carry through a practical program designed to secure international disarmament, the establishment of a great world community in which war will be impossible, giving peace to the world and to every nation the peaceful enjoyment of national freedom without the subjugation or oppression of any nation.

"Acting on this conviction and in accordance with the wishes of tens of thousands of manual and non-manual workers in Jugo-Slavia, we have prepared a draft program and rules for the Social-Democratic party of Jugo-Slavia, working in concert with the Labor and Socialist International."

The results of the conference have not yet been received.

Events in Europe last week started the war bugs "abristling". The whole world focused its attention to the noble struggle of the Socialists to retain democracy and freedom in Vienna and Austria and the terrible onslaught of the Dollfuss government. The Socialists were defeated but not without a battle. But tell me, by what power on heaven or earth can a ruthless dictator displace and ruin a progressive building force? If the workers in a city of two and a half million people want to have a Socialist government what right has a Dollfuss, or any other man or group of men, to shoot out such a government and replace it with his own reactionary puppets? Is there no justice, only might? Will man's reason be subdued by force and violence? Will all the progress of the centuries towards liberty and freedom and democracy

WILL IT BE WAR?

There is definite danger of in war has spoiled many a country. A victory by Japan would make that country feel like the cock of the walk. It would overrun Asia, building up a vast army of Japanese and Chinese, and might then undertake to conquer the world.

This, on the supposition that Japan and Russia would be the only belligerents. But there is no assurance that such would be the case. Germany might embrace the opportunity to attack Russia on the west, seeking to annex some Russian territory as hinted in Hitler's book. Then the other nations, big and little, would likely be drawn in.

It is a frightful prospect, and one can only hope against hope that it will not materialize. The prevalence of capitalism in all countries except Russia, and the imperialistic struggle for markets, keep the world facing the constant menace of war. Some folks think the Socialists are in too much of a hurry to get Socialism. If they could only understand that it is a race between Socialism and destruction. The Milwaukee Leader.

Such a war would be deplorable. Our sympathies naturally are with Russia as against the Japanese imperialist ambitions, but we do not want war even if we were sure Russia would win. At present Russia wants peace with all the world. What a Russia flushed with military victory would want is problematical. Victory

go down in a sea of blood? Those are some of the questions that confront us as we read and review the happenings in Europe.

Vienna, a model city for its workers' apartments, its social insurance, its educational system, the pride of the workingclass everywhere, now as good as ruined. And a trio of Fascist states linked through central Europe. What is there to stop these insane apes from invading other lands? If they invade the sacredness of liberty and the home with bombardments they can just as easily use the same force to enter other homes in other lands and do what they have done in their own country. You comrades and workers! Unless we can organize and band the workers together into a solid wall of resistance we're doomed to the same fate of the workers in Austria, Germany and Italy. We mustn't wait. We must build now. Don't just sit by and sympathize with our unfortunate comrades of Europe. The times call for action. Immediate action.

In France they have staved off a similar fate as that of the Austrians for the time being but its going to be pushed on to them unless the workers themselves take the power into their own hands. Labor manifested gallantly in a 24 hour strike. They warned the reaction that they would not tolerate any restrictions imposed on them or any attempt to muzzle the government but this same labor that militantly demands democracy where has it been at election time? Labor has said that very thing in Austria and added a battle and their lives without avail. I fear that France will suffer the same fate. These rulers and dictators maneuver back and forth until they gain the advantages or an opportunity to hide behind some flimsy excuse and then they strike brutally to crush the workingclass. What must we do to tell the workers that it is their own kind they are shooting and killing every time a Dollfuss or a Hitler battles the Socialists or the labor unions? What must we do to teach them their place in life? Must we too learn to use force?

The Socialists of Chicago held a protest meeting in Grant Park last Saturday afternoon against the Austrian government's action in killing their rebellious workers. Any government that aims to discard democracy will have little respect for protests. Such meetings should be used for rallying the workers to an organization. Unfortunately, the Socialist Party in Cook County is still too weak to arouse the interest of the mass of workers. Perhaps the notice of the meeting was sudden. Yet Chicago workers could have responded in the ten thousands. But they didn't. Only the Socialists and their friends were there. Prof. Maynard Krueger, Comrade Siebert

of Poland, Bela Lowe and another woman instructor from the U. of C. addressed the meeting.

On Tuesday, Feb. 27, Norman Thomas, Daniel W. Hoan and Leo Krzycki will open the Chicago United Socialist Drive at a large rally in the Princess Theatre, 319 S. Clark St. We hope that the theatre will be filled to capacity to hear these leaders expound the program of American Socialism and to pay tribute to the comrades of Austria who gave their lives for Socialism, for democracy, for freedom. The admission is 25c. Be sure you come.

Our government has pioneered the air mail. It has pioneered it when flying was still hazardous. Then after the business was established it donated it to private gamblers. Now, look what has happened? These private gamblers have gambled with their political tools and won to cheat and rob and defraud the government out of millions of dollars. Will anyone be punished? Outside of a few hot words very little will be done to put the guilty ones away. President Roosevelt has uncovered graft and corruption in many branches of the government and the system, — the capitalist system — and he is still trying to plead with them to be honest. But the big boys have been at it too long. They know the game by heart and no Roosevelt will reform them. The only way, is to take the thing into the wings of the government with his personal supervision.

How We Behave In Cleveland

We had a splendid treat recently at the wedding of Cyril Obed and Cecilia Vehar. For a while it seemed as if the rooms of Vehar's house couldn't accommodate us all, but somehow we managed to squeeze in and had a great time dancing, singing, etc.

John Vehar and Antonette Skok were best man and bridesmaid. Anton Vehar, the father was kept busy running up and down the cellar stairs and L. Zorko officiated at the floor. Betty Bogatz caught the brides bouquet; this is supposed to mean something. Frank Barbic entertained generally and John Krebel made a wonderful speech.

Thanks to Mr. and Mrs. Vehar for their wonderful hospitality and good spirits.

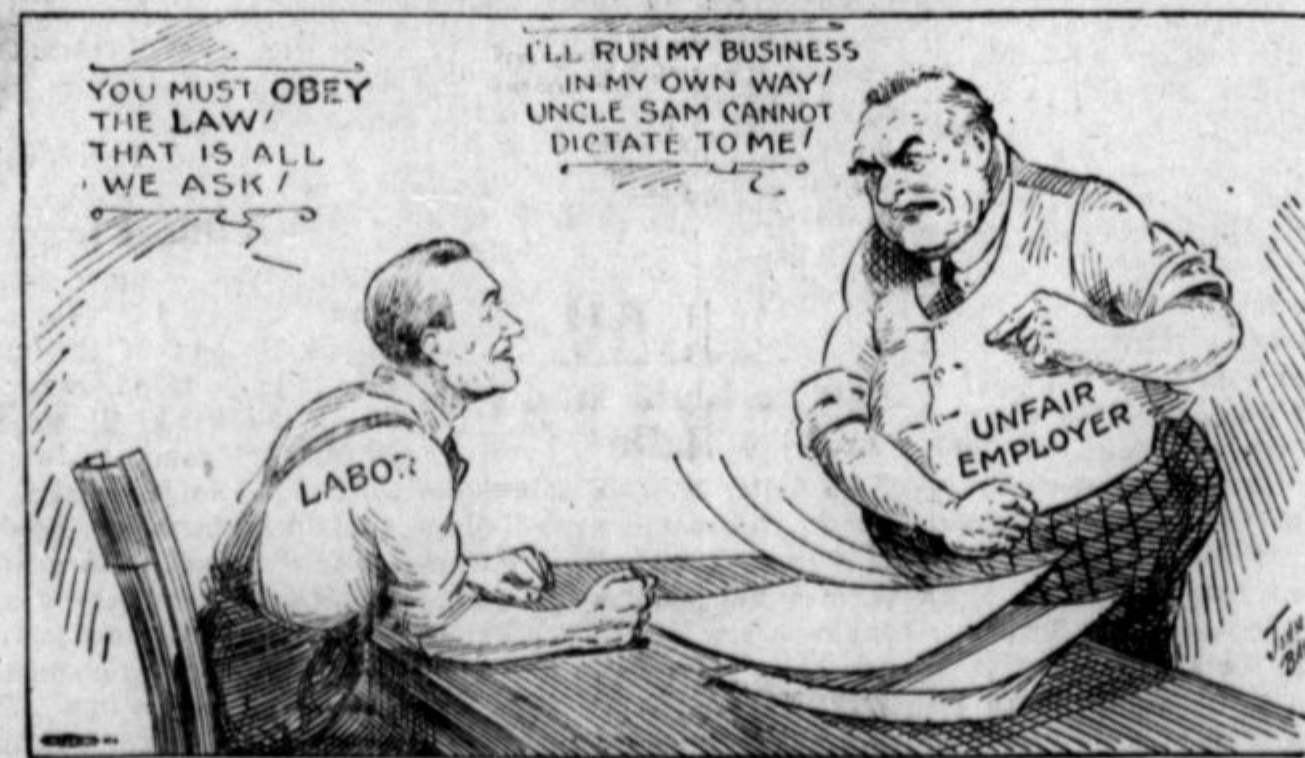
The younger element of the Zarja singing society of branch 27 JSP are going to present the play "Black Ell" on Sunday, March 25th. We have a list of good players taking part, namely—Josephine Turk, who has done well heretofore, Jenni Turk and Alec Breckenridge are playing heroine and hero and Olga and John Vehar will account for themselves in prominent roles. Betty Bogatz plays the maid and promises to do a fine portrayal. Louis Jartz also plays.

We ask our friends to keep Sunday, March 25th open and attend our theatrical venture. This play will be presented in conjunction with a Slovene play given by our Zarja players. Louis Jartz, Cleveland, O.

IT'S VERY LITTLE UNIONS ASK FOR —

As labor is painted by subsidized news writers and—

What Organized Labor actually demands!

OUR COMING EVENTS

A protest meeting against the massacre of Vienna Socialists will be held Wednesday, February 21, at the SNPJ Hall, 2637 S. Lawndale Ave. The meeting is being sponsored by the West Side Socialist branches, including club No. 1 JSP. The main speaker will be comrade Gerson Seibert who recently spoke at the Lecture Class on "America at The Cross Roads". He is a very able speaker and was at one time elected as Socialist Alderman in Warsaw, Poland. Every member is urged to attend this meeting and invite their friends along. It will be a protest against Fascism. Let's show our solidarity against this menace with a packed hall Wednesday night, February 21.

Another important date for us to remember is Sunday, March 4, at the CFS Hall, 18th and May Sts., all JSP branches of Chicago will commemorate The Paris Commune and the Socialist massacre in Austria. The committee in charge of the afternoon performances has arranged an excellent program. Frank Crosswaith, a prominent New York comrade and instructor at the Rand School will be the principal speaker. Comrade Josko Oven will give a talk on the Paris Commune, a historical revolution of the French proletariat and the recent Socialist rebellion in Austria. A short two act drama "The Last Day", picturing the struggle of the Paris Commune will be staged. With mass recitations, singing, musical numbers and dancing in the evening, this program will prove to be a real treat to the audience. All JSP branches are parti-

cipating in this affair and all members are called upon to sell as many tickets as they can to assure success and a large crowd. Admission tickets are 40c in advance and are available at the office of Proletarec.

On Saturday, March 3, comrade S. H. Holland will speak on "The Menace of Fascism" at the upper Sokol Hall. This will be the fourth lecture given by the West Side Socialist branches. Because of the current events in Austria, we should endeavor more than ever to have a large crowd attend to acquaint themselves with the Fascist menace to civilization. Invite your friends to attend. The admission is only 10c. — John Rak, Chicago.

LINCOLN ON LABOR

"In the early days of our race the Almighty said to the first of our race, 'In the sweat of thy face shall thou eat bread' and since then, if we except the light and the air of heaven, no good thing has been or can be enjoyed by us without having first cost labor. And inasmuch as most good things are produced by labor, it follows that all such things of right belong to those whose labor has produced them. But it has not happened, in all ages of the world that some have labored and others have without labor enjoyed a large proportion of the fruits. This is wrong and should not continue. To secure to each laborer the whole product of his labor, or as nearly as is possible, is a worthy object of any good government."—Works: Nicolay and Hay, p. 92.